Byla C-817/19

Prašymo priimti prejudicinį sprendimą santrauka pagal Teisingumo Teismo procedūros reglamento 98 straipsnio 1 dalį

Gavimo data:

2019 m. spalio 31 d.

Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas:

Cour constitutionnelle (Belgija)

Sprendimo dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą priėmimo data:

2019 m. spalio 17 d.

Ieškovė:

ASBL Ligue des droits humains

DARBINIS VERTIMAS

I. Ieškinio dalykas ir šalių argumentai

1 Belgijos teisės aktų leidėjas 2016 m. gruodžio 25 d. priėmė įstatymą dėl keleivių duomenų tvarkymo (2017 m. sausio 25 d. *Moniteur belge*; toliau taip pat – PNR įstatymas), kad iš esmės į nacionalinę teisę būtų perkeltos:

– 2016 m. balandžio 27 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva (ES) 2016/681 dėl keleivio duomenų įrašo duomenų naudojimo teroristinių nusikaltimų ir sunkių nusikaltimų prevencijos, nustatymo, tyrimo ir patraukimo už juos baudžiamojon atsakomybėn tikslais (toliau taip pat - PNR direktyva).

– 2004 m. balandžio 29 d. Tarybos direktyva 2004/82/EB dėl vežėjų įpareigojimo perduoti keleivių duomenis (toliau taip pat – API direktyva).

2 PNR įstatymu įvairiuose asmenų vežimo tarptautiniu mastu sektoriuose (oro transporto, geležinkelio, tarptautinio kelių transporto ir transporto jūra), taip pat kelionių organizatoriams, nustatyta pareiga jų keleivių duomenis teikti į *SPF Intérieur (Vidaus reikalų federalinė valstybės tarnyba)* duomenų bazę.

3 Šiuo tikslu įstatymu *SPF Intérieur* sukurtas „Informacijos apie keleivius skyrius“ (12–14 straipsniai), kurį sudaro, be kita ko, iš policijos, valstybės saugumo, žvalgybos ir saugumo bei muitinės perkelti pareigūnai, ir kuris įpareigotas, be kita

ko, rinkti, saugoti ir tvarkyti vežėjų ir kelionių organizatorių perduotus keleivių duomenis.

4 „Keleivių duomenų bazėje“ yra saugomi, pirma, rezervacijų duomenys, ir, antra, registracijos ir įlaipinimo duomenys (vadinamieji „API“ *Advance Passenger Information* duomenys ir vadinamieji „PNR“ (*Passenger Name Record*) duomenys) (9 straipsnis).

5 Šie duomenys tvarkomi, be kita ko, paieškos, persekiojimo ir bausmių, susijusių su įstatyme nurodytomis nusikalstamomis veikomis, vykdymo tikslais, taip pat siekiant užtikrinti didelio pavojaus visuomenės saugumui prevenciją smurtinio radikalėjimo kontekste, stebėti žvalgybos ir saugumo tarnybų veiklą bei gerinti asmenų kontrolę prie išorės sienų ir kovoti su neteisėta imigracija (8 straipsnis).

6 Duomenys gali būti tvarkomi atliekant išankstinį keleivių vertinimą (prieš jiems išvykstant arba atvykstant) (24–26 straipsniai) arba teikiant *ad hoc* užklausas (27 straipsnis).

7 Įstatyme nustatyta, kad keleivių duomenys keleivių duomenų bazėje saugomi ne ilgiau kaip penkerius metus nuo jų įrašymo (18–23 straipsniai).

8 *ASBL Ligue des droits humains* kritikuoja įstatymą dėl šių septynių aspektų:

– dėl 2016 m. gruodžio 25 d įstatymo įgyvendinimo tvarkos (3 straipsnio 2 dalis ir 7 straipsnio 3 dalis);

– dėl sąvokos „asmens tapatybės dokumentai“ ir „kelionės dokumentai“ (7 straipsnio 1 ir 2 dalys);

– dėl nurodytų duomenų (4 straipsnio 9 punktas ir 9 straipsnis);

– dėl sąvokos „keleivis“ (4 straipsnio 10 punktas);

– dėl PNR duomenų tvarkymo tikslų (8 straipsnis);

– dėl keleivių duomenų bazės valdymo ir duomenų tvarkymo vykdant išankstinį keleivių vertinimą bei *ad hoc* užklausas (12–16 straipsniai ir 24–27 straipsniai bei 50 ir 51 straipsniai);

– dėl PNR duomenų saugojimo laikotarpio (18 straipsnis).

9 Ji nurodo jame padarytus pažeidimus ir *Cour constitutionnelle* (Konstitucinis Teismas) pareiškė dviem pagrindais grindžiamą ieškinį dėl panaikinimo.

10 Pirmasis pagrindas iš esmės grindžiamas Reglamento (ES) 2016/679[1] 23 straipsniu, Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos (toliau – Chartija) 7,

[1] 2016 m. balandžio 27 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2016/679 dėl fizinių asmenų apsaugos tvarkant asmens duomenis ir dėl laisvo tokių duomenų judėjimo ir kuriuo

DARBINIS VERTIMAS

8 straipsniais ir 52 straipsnio 1 dalimi bei Europos Žmogaus teisių konvencijos (toliau – EŽTK) 8 straipsniu.

11 Ji iš esmės teigia, kad teisės į privatų gyvenimą ir teisės į asmens duomenų apsaugą ribojimas yra neteisėtas, nes jis neatitinka teisėtumo, būtinumo ir proporcingumo kriterijų.

12 Pirmiausia, PNR įstatymu suteikiama plati diskrecija vykdomajai valdžiai, ji įpareigojama Karaliaus dekretu nustatyti tam tikrus esminius elementus pažeidžiant teisėtumo principą, pagal kurį reikalaujama, kad ribojimai būtų nustatyti įstatymu, arba, kai tą padaryti įgaliojamas Karalius, kad esminiai elementai būtų pakankamai aiškiai ir išsamiai nustatyti įstatymu.

Be to, skundžiamu įstatymu nesiekiama teisėto tikslo. Iš tikrųjų jame numatytas išankstinis vertinimas, vadinamasis *pre-screening*, kurį atliekant vertinama keleivių keliama rizika prieš jiems atvykstant į šalį, jų tranzito metu arba išvykstant iš šalies.

13 Ieškovė taip pat ginčija skundžiamų priemonių būtinumą siekiant nurodyto tikslo.

Ji tvirtina, kad nustatant duomenų atitiktį (o taip į privatų gyvenimą kišamasi kur kas mažiau nei sukuriant duomenų bazę) taip pat galima pasiekti siekiamą tikslą.

14 Galiausiai, ji tvirtina, kad skundžiamu įstatymu pažeidžiamas proporcingumo principas, nes kelionių organizatoriai visus duomenis renka bendrai ir perduoda kompetentingoms valdžios institucijoms saugoti penkerius metus, jų nediferencijuojant, neatskiriant, neribojant ir nedarant išimčių, atsižvelgiant į siekiamą tikslą.

15 Tiksliau tariant, įstatymu pažeidžiamas proporcingumo principas, atsižvelgiant į a) jo taikymo sritį ir nurodytas duomenų kategorijas; b) juo nustatomą duomenų tvarkymo tvarką; c) jo tikslus ir d) duomenų saugojimo trukmę.

16 Visų pirma skundžiamu įstatymu labai plačiai apibrėžiami renkami duomenys, o tai akivaizdžiai viršija tai, kas tikrai būtina.

17 Ieškovė konstatuoja, kad atrodo – tačiau įstatymas to aiškiai nenustato – jog išankstinis vertinimas (*prie-screening*) turėtų būti atliekamas Informacijos apie keleivius skyriaus centralizuotoje duomenų bazėje, remiantis iš anksto nustatytais kriterijais, kurie laikomi grėsmės rodikliais. Tačiau PNR įstatymu nenustatomas nei tikslus duomenų bazių, naudojamų duomenų susiejimui, pobūdis, nei tokio susiejimo atlikimo tvarka. PNR įstatyme taip pat nenumatyta, kad duomenys

panaikinama Direktyva 95/46/EB (Bendrasis duomenų apsaugos reglamentas), OL L 119, 2016, p. 1 (toliau taip pat - BDAR).

DARBINIS VERTIMAS

susiejami tik su duomenų bazėmis, naudojamomis kovoje su terorizmu ir sunkiais nusikaltimais.

18 Ieškovė taip pat kritikuoja *ad hoc* užklausas, kurios numatytos įstatyme, nenurodant, kokie duomenys yra faktiškai prieinami.

19 Ieškovė taip pat kritikuoja duomenų tvarkymo tikslus, kurie yra akivaizdžiai platesnio masto nei tie, kurie numatyti PNR direktyvoje, pavyzdžiui, kova su neteisėta imigracija, veikla, kuriai gali būti keliama grėsmė pagrindiniams valstybės interesams arba kova su „smurtiniu radikalėjimu“, kuri apibrėžta tik aplinkraštyje.

20 Galiausiai ieškovė kritikuoja penkerių metų duomenų saugojimo trukmę. Teisės aktų leidėjas tikrai nepagrindė savo sprendimo nustatyti ilgiausią pagal PNR direktyvą leistiną trukmę, o tai rodo, kad priemonė yra neproporcinga.

21 *Conseil des ministres* (Ministrų Taryba) (kuri palaiko įstatymą) visų pirma tvirtina, kad pirmasis pagrindas yra nepriimtinas, nes jis grindžiamas BDAR 23 straipsnio pažeidimu, kadangi tiek remiantis BDAR 19 konstatuojamąja dalimi, tiek PNR direktyvos 1 straipsniu akivaizdžiai matyti, jog PNR duomenų tvarkymas patenka ne į BDAR, bet į valstybių narių policijos ir teisminio bendradarbiavimo bei Direktyvos (ES) 2016/680 sritį[2].

22 Be to, ji tvirtina, kad teisėtumo principas nėra pažeistas, nes įstatyme nustatyti jame numatytų priemonių esminiai elementai ir Karaliui suteiktas įgaliojimas yra pakankamai aiškus. Be to, Europos Žmogaus Teisių Teismas laikosi nuomonės, kad teisėtumo reikalavimas turi būti aiškinamas atsižvelgiant į turinį, taigi norminiai teisės aktai atitinka sąvoką „įstatymas“, kaip tai suprantama pagal Europos žmogaus teisių konvenciją.

PNR įstatymu siekiama užtikrinti visuomenės saugumą, nes juo leidžiama ne tik patraukti baudžiamojon atsakomybėn už teroristinius nusikaltimus arba kai kuriuos sunkius nusikaltimus, bet taip pat, iš anksto analizuojant surinktus duomenis, vykdyti šių nusikaltimų prevenciją. Tiek savo 2014 m. balandžio 8 d. Sprendime *Digital Rights Ireland ir kt.* (C-293/12 ir C-594/12, EU:C:2014:238), tiek savo 2017 m. liepos 26 d. nuomonėje 1/15 (ES ir Kanados PNR susitarimas), EU:C:2017:592, Teisingumo Teismas pripažino, kad šie tikslai yra teisėti, kaip tai suprantama pagal Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos 52 straipsnio 1 dalį.

23 *Conseil des ministres* laikosi nuomonės, kad skundžiamos priemonės yra proporcingos.

[2] 2016 m. balandžio 27 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva (ES) 2016/680 dėl fizinių asmenų apsaugos kompetentingoms institucijoms tvarkant asmens duomenis nusikalstamų veikų prevencijos, tyrimo, atskleidimo ar baudžiamojo persekiojimo už jas arba bausmių vykdymo tikslais ir dėl laisvo tokių duomenų judėjimo, ir kuriuo panaikinamas Tarybos pamatinis sprendimas 2008/977/TVR (OL L 119, 2016, p. 89) (toliau - Direktyva 2016/680).

DARBINIS VERTIMAS

24 Kiek tai susiję su „keleivių“ duomenų bazės sukūrimu, *Conseil des ministres* pažymi, kad ieškovė tik tvirtina, tačiau neįrodo, kad duomenų atitikties nustatymas būtų leidęs pasiekti siekiamą tikslą, ir kad taip būtų mažiau ribojama teisė į privatų gyvenimą. Ji priduria, kad, atliekant paprastą atitikties nustatymą, nebūtų galima atlikti išankstinio vertinimo, siekiant nustatyti grėsmes saugumo požiūriu. Be to, duomenų bazės sukūrimas leidžia atsižvelgti į PNR direktyvos 25 konstatuojamąją dalį, kurioje siūloma duomenis saugoti tol, kol būtina, atsižvelgiant į siekiamus tikslus.

25 Kiek tai susiję su sąsajomis tarp įvairių duomenų bazių, *Conseil des ministres* primena, kad PNR įstatymo 24 ir 25 straipsniais į nacionalinę teisę perkeliamas PNR direktyvos 6 straipsnis. Be to, iš parengiamųjų darbų matyti, kad teisės aktų leidėjas nesiekia sukurti sąsajos tarp „keleivių“ duomenų bazės ir visų duomenų bazių, prie kurių turi priėjimą kompetentingos institucijos; siekiama sukurti sąsają tik tarp „keleivių“ duomenų bazės ir duomenų bazių, kurios atitinka skundžiamu įstatymu siekiamus tikslus. Šios priemonės atitinka Teisingumo Teismo nuomonės 1/15 išvadas, nes PNR direktyvos 6 straipsnio 3 dalyje taip pat nėra nurodyta, kokios duomenų bazės gali būti susietos. Diskrecija taip pat nėra nesuderinama su teisėtumo principu, kaip jį aiškina Europos Žmogaus Teisių Teismas.

Be to, įstatymo tikslas taip pat negalėtų būti pasiektas, jeigu keleiviai iš anksto žinotų kriterijus, kuriais remiantis būtų nustatyta teigiama atitiktis, nes jie galėtų atitinkamai pakeisti savo elgesį. Skundžiamo įstatymo 16 straipsnyje aiškiai nurodyta, kad išankstinis vertinimas (*pre-screening)* turi būti atliktas „keleivių“ duomenų bazėje, taigi tai atitinka teisėtumo principą.

26 Kiek tai susiję su duomenų saugojimo trukme, *Conseil des ministres* laikosi nuomonės, kad nėra nepagrįsta numatyti penkerių metų saugojimo laikotarpį, kuris, beje, sutampa su trumpiausiu baudžiamojo persekiojimo senaties terminu, kai kalbama apie baudžiamuosius nusižengimus ir perkvalikuotus nusikaltimus.

Taigi duomenų saugojimo trukmė, kuri atitinka PNR direktyvoje numatytą trukmę, tikrai nėra neproporcinga.

27 Papildomai pateiktas antrasis pagrindas iš esmės grindžiamas SESV 3 straipsnio 2 dalies ir su ja susijusio Chartijos 45 straipsnio nuostatų pažeidimu.

28 Ieškovė tvirtina, kad PNR įstatymo 3 straipsnio 1 dalis, 8 straipsnio 2 dalis ir 11 skyrius, kuriuose yra 28–31 straipsniai, prieštarauja laisvam asmenų judėjimui, nes jie taikomi ne tik vežimui už ES ribų, bet taip pat vežimui ES viduje (įskaitant skrydžius su sustojimais oro uostuose). Kitaip tariant, ieškovė mano, kad skundžiamomis nuostatomis PNR sistemą pritaikius ES vidaus skrydžiams, netiesiogiai atkuriami patikrinimai kertant sieną, kurie prieštarauja laisvam asmenų judėjimui.

29 *Conseil des ministres* mano, kad skundžiamu įstatymu neatkuriami jokie patikrinimai kertant sieną ir kad juo tikrai nepažeidžiamas laisvas asmenų judėjimas. PNR direktyva netaikoma neteisėtai imigracijai, o skundžiamu

DARBINIS VERTIMAS

įstatymu į nacionalinę teisę perkeliama ne tik PNR direktyva, bet taip pat API direktyva.

Pagrindas, remiantis jo formuluote, susijęs tik su skundžiamo įstatymo 3 straipsnio 1 dalimi ir 8 straipsnio 2 dalimi bei 11 skyriumi. Tačiau iš sąvokos „išorės sienos“ apibrėžties matyti, kad PNR įstatymas taikomas tik tada, kai tikrinami išorės ES sienas kertantys keleiviai. Be to, PNR įstatymu į nacionalinę teisę perkeliama Direktyva 2004/82/EB, todėl jis negali būti aiškinamas taip, kad juo atkuriami patikrinimai kertant Šengeno erdvės sienas.

Galiausiai visiškai subsidiariai, PNR įstatymo 10 konstatuojamojoje dalyje aiškiai numatyta galimybė PNR duomenis taip pat naudoti ES vidaus skrydžiuose, o tai rodo, kad pati ši priemonė neprieštarauja nei judėjimo laisvei, nei Reglamentui (EB) Nr. 562/2006.

II. Teisinis pagrindas

Europos žmogaus teisių konvencija

30 8 straipsnyje nustatyta:

„1. Kiekvienas turi teisę į tai, kad būtų gerbiamas jo privatus ir šeimos gyvenimas, būsto neliečiamybė ir susirašinėjimo slaptumas.

2. Valstybės institucijos neturi teisės apriboti naudojimosi šiomis teisėmis, išskyrus įstatymų nustatytus atvejus ir, kai tai būtina demokratinėje visuomenėje valstybės saugumo, visuomenės saugos ar šalies ekonominės gerovės interesams, siekiant užkirsti kelią viešos tvarkos pažeidimams ar nusikaltimams, taip pat žmonių sveikatai ar moralei arba kitų asmenų teisėms ir laisvėms apsaugoti.“

Sąjungos teisė

Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartija

31 Chartijos 7 straipsnyje („Teisė į privatų ir šeimos gyvenimą“) nustatyta:

„Kiekvienas asmuo turi teisę į tai, kad būtų gerbiamas jo privatus ir šeimos gyvenimas, būsto neliečiamybė ir komunikacijos slaptumas.“

32 Chartijos 8 straipsnyje („Asmens duomenų apsauga“) nustatyta:

„1. Kiekvienas turi teisę į savo asmens duomenų apsaugą.

2. Tokie duomenys turi būti tinkamai tvarkomi ir naudojami tik konkretiems tikslams ir tik atitinkamam asmeniui sutikus ar kitais įstatymo nustatytais teisėtais pagrindais. Kiekvienas turi teisę susipažinti su surinktais jo asmens duomenimis bei į tai, kad jie būtų ištaisomi.

DARBINIS VERTIMAS

3. Nepriklausoma institucija kontroliuoja, kaip laikomasi šių taisyklių.“

33 Chartijos 52 straipsnio 1 dalyje nustatyta:

„Bet koks šios Chartijos pripažintų teisių ir laisvių įgyvendinimo apribojimas turi būti numatytas įstatymo ir nekeisti šių teisių ir laisvių esmės. Remiantis proporcingumo principu, apribojimai galimi tik tuo atveju, kai jie būtini ir tikrai atitinka Sąjungos pripažintus bendrus interesus arba reikalingi kitų teisėms ir laisvėms apsaugoti. “

Bendrasis duomenų apsaugos reglamentas (BDAR)

34 2 straipsnio 2 dalies d punkte nustatyta:

„2. Šis reglamentas netaikomas asmens duomenų tvarkymui, kai:

<...>

d) duomenis tvarko kompetentingos valdžios institucijos nusikalstamų veikų prevencijos, tyrimo, nustatymo ar patraukimo baudžiamojon atsakomybėn už jas, baudžiamųjų sankcijų vykdymo, įskaitant apsaugą nuo grėsmių visuomenės saugumui ir jų prevenciją, tikslais. “

35 23 straipsnyje nustatyta:

„1. Sąjungos ar valstybės narės teis[ės], kuri taikoma duomenų valdytojui arba duomenų tvarkytojui, teisėkūros priemone gali būti apribotos 12–22 straipsniuose ir 34 straipsnyje, taip pat 5 straipsnyje tiek, kiek jo nuostatos atitinka 12–22 straipsniuose numatytas teises ir prievoles, nustatytos prievolės ir teisės, kai tokiu apribojimu gerbiama pagrindinių teisių ir laisvių esmė ir jis demokratinėje visuomenėje yra būtina ir proporcinga priemonė siekiant užtikrinti:

a) nacionalinį saugumą;

b) gynybą;

c) visuomenės saugumą;

d) nusikalstamų veikų prevenciją, tyrimą, nustatymą ar patraukimą už jas baudžiamojon atsakomybėn arba baudžiamųjų sankcijų vykdymą, įskaitant apsaugą nuo grėsmių visuomenės saugumui ir jų prevenciją;

e) kitus Sąjungos ar valstybės narės svarbius tikslus, susijusius su bendrais viešaisiais interesais, visų pirma svarbiu ekonominiu ar finansiniu Sąjungos ar valstybės narės interesu, įskaitant pinigų, biudžeto bei mokesčių klausimus, visuomenės sveikatą ir socialinę apsaugą;

f) teismų nepriklausomumo ir teismo proceso apsaugą;

DARBINIS VERTIMAS

g) reglamentuojamųjų profesijų etikos pažeidimų prevenciją, tyrimą, nustatymą ir patraukimą baudžiamojon atsakomybėn už juos;

h) stebėsenos, tikrinimo ar reguliavimo funkciją, kuri (net jeigu tik kartais) yra susijusi su viešosios valdžios funkcijų vykdymu a–e ir g punktuose nurodytais atvejais;

i) duomenų subjekto apsaugą arba kitų asmenų teisių ir laisvių apsaugą;

j) civilinių ieškinių vykdymo užtikrinimą.

2. Visų pirma visose 1 dalyje nurodytose teisėkūros priemonėse pateikiamos konkrečios nuostatos, susijusios tam tikrais atvejais bent su:

a) duomenų tvarkymo tikslais arba duomenų tvarkymo kategorijomis,

b) asmens duomenų kategorijomis,

c) nustatytų apribojimų apimtimi,

d) apsaugos priemonėmis, kuriomis siekiama užkirsti kelią piktnaudžiavimui arba neteisėtam susipažinimui su duomenimis ar jų perdavimui,

e) duomenų valdytojo arba duomenų valdytojų kategorijų apibūdinimu,

f) saugojimo laikotarpiais ir taikytinomis apsaugos priemonėmis, atsižvelgiant į duomenų tvarkymo arba duomenų tvarkymo kategorijų pobūdį, aprėptį ir tikslus,

g) pavojais duomenų subjektų teisėms ir laisvėms, ir

h) duomenų subjektų teise būti informuotiems apie apribojimą, nebent tai pakenktų apribojimo tikslui.“

PNR direktyva

36 3 straipsnyje numatyta:

„Šioje direktyvoje vartojamų terminų apibrėžtys:

<...>

4) keleivis – bet kuris asmuo, įskaitant su persėdimu arba tranzitu vykstančius keleivius ir išskyrus įgulos narius, kuris yra vežamas arba turi būti vežamas orlaiviu sutikus oro vežėjui, kai toks sutikimas parodomas to asmens registracija keleivių sąraše“.

37 4 straipsnyje nustatyta:

„Informacijos apie keleivius skyrius

DARBINIS VERTIMAS

1. Kiekviena valstybė narė įsteigia arba paskiria valdžios instituciją, kompetentingą vykdyti teroristinių nusikaltimų ir sunkių nusikaltimų prevenciją, nustatymą, tyrimą ar patraukimą už juos baudžiamojon atsakomybėn, arba tokios valdžios institucijos padalinį atlikti informacijos apie keleivius skyriaus funkcijas.

2. Informacijos apie keleivius skyrius atsako už:

a) PNR duomenų rinkimą iš oro vežėjų, tų duomenų saugojimą ir tvarkymą, ir tų duomenų arba jų tvarkymo rezultatų perdavimą 7 straipsnyje nurodytoms kompetentingoms valdžios institucijoms;

b) keitimąsi tiek PNR duomenimis, tiek tų duomenų tvarkymo rezultatais su kitų valstybių narių informacijos apie keleivius skyriais ir Europolu pagal 9 ir 10 straipsnius.

<...>“.

38 6 straipsnyje nustatyta:

„1. Oro vežėjų perduotus PNR duomenis renka atitinkamos valstybės narės informacijos apie keleivius skyrius, kaip numatyta 8 straipsnyje. Kai oro vežėjų perduoti PNR duomenys apima kitus duomenis, nei tie, kurie išvardyti I priede, tokius duomenis gavęs informacijos apie keleivius skyrius nedelsdamas juos ištrina visam laikui.

2. Informacijos apie keleivius skyrius PNR duomenis tvarko tik šiais tikslais:

A) kad atliktų keleivių įvertinimą prieš jų numatytą atvykimą į valstybę narę ar išvykimą iš jos ir nustatytų, kuriuos asmenis turi papildomai patikrinti 7 straipsnyje nurodytos kompetentingos valdžios institucijos ir, prireikus, Europolas pagal 10 straipsnį, kadangi tokie asmenys gali būti susiję su teroristiniu nusikaltimu arba sunkiu nusikaltimu;

b) kad kiekvienu konkrečiu atveju atsakydamas į tinkamai pagrįstą ir pakankamais pagrindais paremtą kompetentingų valdžios institucijų prašymą, konkrečiais atvejais pateiktų ir tvarkytų PNR duomenis teroristinių nusikaltimų ar sunkių nusikaltimų prevencijos, nustatymo, tyrimo ir patraukimo už juos baudžiamojon atsakomybėn tikslais, ir kad kompetentingoms valdžios institucijoms arba, prireikus, Europolui, pateiktų tokio tvarkymo rezultatus; ir

c) kad analizuotų PNR duomenis, siekdamas atnaujinti arba sukurti naujus kriterijus, naudotinus įvertinimuose, atliekamuose pagal 3 dalies b punktą, kad būtų nustatyti visi asmenys, kurie gali būti susiję su teroristiniu nusikaltimu arba sunkiu nusikaltimu.

<...>“.

39 12 straipsnyje nustatyta:

DARBINIS VERTIMAS

„1. Valstybės narės užtikrina, kad PNR duomenys, kuriuos oro vežėjai pateikė informacijos apie keleivius skyriui, būtų saugomi informacijos apie keleivius skyriaus duomenų bazėje penkerių metų laikotarpį po jų perdavimo valstybės narės, į kurios teritoriją arba iš kurios teritorijos vykdomas skrydis, informacijos apie keleivius skyriui.

2. Pasibaigus šešių mėnesių laikotarpiui po 1 dalyje nurodyto PNR duomenų perdavimo, visi PNR duomenys nuasmeninami užmaskuojant toliau išvardytus duomenų elementus, pagal kuriuos būtų galima tiesiogiai nustatyti keleivį, su kuriuo PNR duomenys yra susiję:

a) vardą (-us) ir pavardę (-es), įskaitant PNR užfiksuotus kitų keleivių vardus ir pavardes ir PNR užfiksuotų kartu keliaujančių keleivių skaičių;

b) adresą ir kontaktinę informaciją;

c) informaciją apie visus mokėjimo būdus, įskaitant sąskaitos siuntimo adresą, kurioje yra bet kokios informacijos, pagal kurią būtų galima tiesiogiai nustatyti keleivį, su kuriuo PNR yra susiję, ar bet kuriuos kitus asmenis;

d) informaciją apie dažnai lėktuvais keliaujančius keleivius;

e) bendras pastabas, kuriose yra bet kokios informacijos, pagal kurią būtų galima tiesiogiai nustatyti keleivį, su kuriuo PNR yra susiję; ir

f) bet kokius surinktus API duomenis.

3. Pasibaigus 2 dalyje nurodytam šešių mėnesių laikotarpiui visus PNR duomenis leidžiama atskleisti tik tais atvejais, kai:

a) pagrįstai manoma, kad tai būtina 6 straipsnio 2 dalies b punkte nurodytais tikslais ir

b) patvirtinus:

i) teisminei institucijai arba

ii) kitai nacionalinei valdžios institucijai, pagal nacionalinę teisę kompetentingai patikrinti, ar įvykdytos atskleidimo sąlygos, su sąlyga, kad informacijos apie keleivius skyriaus duomenų apsaugos pareigūnas yra informuojamas ir kad tas duomenų apsaugos pareigūnas atlieka *ex post* peržiūrą.

4. Valstybės narės užtikrina, kad PNR duomenys būtų visam laikui panaikinami pasibaigus 1 dalyje nurodytam laikotarpiui. Šia pareiga nedaromas poveikis atvejams, kai konkretūs PNR duomenys yra perduoti kompetentingai valdžios institucijai ir naudojami konkrečiose bylose teroristinių nusikaltimų ar sunkių nusikaltimų prevencijos, nustatymo, tyrimo ar patraukimo baudžiamojon atsakomybėn tikslais, – tokiu atveju tokių duomenų saugojimas, kurį vykdo kompetentinga valdžios institucija, reglamentuojamas nacionaline teise.

DARBINIS VERTIMAS

5. 6 straipsnio 2 dalies a punkte nurodyto tvarkymo rezultatus informacijos apie keleivius skyrius saugo tik tiek laiko, kiek būtina, kad būtų informuotos kompetentingos valdžios institucijos ir pagal 9 straipsnio 1 dalį kitų valstybių narių informacijos apie keleivius skyriai būtų informuoti apie gautą teigiamą rezultatą. Kai automatizuoto tvarkymo rezultatai, juos atskirai peržiūrėjus neautomatizuotu būdu, kaip nurodyta 6 straipsnio 5 dalyje, pasirodo esą neigiami, jie vis tiek gali būti saugomi, kad ateityje būtų išvengta klaidingų teigiamų rezultatų, tol, kol pagrindiniai duomenys nepanaikinami pagal šio straipsnio 4 dalį.“

40 PNR direktyvos I priede „Oro vežėjų renkami keleivio duomenų įrašo duomenys“, be kita ko, nurodyta:

„<...>

12. Bendros pastabos (įskaitant visą turimą su jaunesniais nei 18 metų nelydimais nepilnamečiais susijusią informaciją, būtent: nepilnamečio vardas ir pavardė, lytis, amžius, kalba (-os), kuria (-iomis) jis kalba, išlydinčio asmens vardas, pavardė bei kontaktiniai duomenys ir jo ryšys su nepilnamečiu, pasitinkančio asmens vardas, pavardė bei kontaktiniai duomenys ir jo ryšys su nepilnamečiu, išlydintis ir pasitinkantis oro uosto darbuotojas)

<...>

18. Visi surinkti išankstinės informacijos apie keleivius (API) duomenys (įskaitant bet kurio asmens dokumento rūšį, numerį, išdavusią šalį, galiojimo pabaigos datą, pilietybę, pavardę, vardą, lytį, gimimo datą, oro transporto bendrovę, skrydžio numerį, išvykimo datą, atvykimo datą, išvykimo oro uostą, atvykimo oro uostą, išvykimo laiką ir atvykimo laiką)

<...>“

API direktyva

41 1 straipsnyje nustatyta:

„Šios direktyvos tikslas – sugriežtinti pasienio kontrolę ir kovoti prieš nelegalią imigraciją, kai vežėjai iš anksto perduoda keleivių duomenis kompetentingoms nacionalinėms institucijoms. “

Belgijos teisė

42 Taikomos **PNR įstatymo** (su pakeitimais, padarytais 2018 m. liepos 15 ir 30 d. įstatymais ir 2019 m. gegužės 2 d. įstatymu) nuostatos yra šios:

„2 SKYRIUS. Taikymo sritis

DARBINIS VERTIMAS

3 straipsnis. 1. Šiuo įstatymu nustatomos vežėjų ir kelionių organizatorių pareigos dėl keleivių, keliaujančių į, iš ir per šalies teritoriją duomenų perdavimo.

2. Ministrų Taryboje apsvarstytu dekretu Karalius nustato, kokius keleivių duomenis turi teikti atitinkamų transporto sektorių vežėjai ir kelionių organizatoriai, ir šių duomenų teikimo tvarką, po to, kai gaunama už asmens duomenų tvarkymą atsakingos valdžios institucijos nuomonė. <...>

3 SKYRIUS. Sąvokos

4 straipsnis. Šiame įstatyme ir jį įgyvendinančiuose dekretuose vartojamų terminų apibrėžtys:

<...>

9. PNR – kiekvieno keleivio kelionės sąlygų įrašas, kuriame pateikiama 9 straipsnyje pateikta informacija, reikalinga, kad kiekvienos asmens arba jo vardu užsakytos kelionės atveju užsakymus priimantys bei dalyvaujantys vežėjai ir kelionių organizatoriai galėtų tvarkyti ir kontroliuoti bilietų rezervavimą, nepriklausomai nuo to, ar įrašas yra rezervavimo sistemose, išvykimo kontrolės sistemose, naudojamose keleivių registravimui į skrydžius, ar tokias pačias funkcijas turinčiose lygiavertėse sistemose;

10. keleivis – bet kuris asmuo, įskaitant su persėdimu arba tranzitu vykstančius keleivius ir išskyrus įgulos narius, kuris yra vežamas arba turi būti vežamas vežėjo pastarajam sutikus, kai toks sutikimas parodomas to asmens registracija keleivių sąraše;

<...>

5 SKYRIUS. Duomenų tvarkymo tikslai

8 straipsnis. 1. Keleivių duomenys tvarkomi siekiant šių tikslų:

1. Paieška ir persekiojimas, įskaitant bausmių arba asmens laisvę ribojančių priemonių vykdymą, už nusikalstamas veikas, nurodytas *Code d'Instruction criminelle* [Baudžiamojo proceso kodeksas];

2. Paieška ir persekiojimas, įskaitant bausmių arba asmens laisvę ribojančių priemonių vykdymą, už nusikalstamas veikas, nurodytas *Code pénal* [Baudžiamasis kodeksas];

3. Didelio pavojaus visuomenės saugumui prevencija smurtinio radikalėjimo kontekste, vykdant reiškinių ir grupių stebėseną pagal 1992 m. rugpjūčio 5 d. įstatymo dėl policijos funkcijos 44/5 straipsnio 1 dalies 2 ir 3 punktus ir 2 dalį;

4. 1998 m. lapkričio 30 d. įstatymo dėl žvalgybos ir saugumo tarnybų 7 straipsnio 1 dalyje ir 11 straipsnio 1 dalies 1–3 bei 5 punktuose nurodytų veiksmų stebėsena;

DARBINIS VERTIMAS

5. Paieška ir persekiojimas už nusikalstamas veikas, nurodytas [įvairiuose įstatymuose].

2. Laikantis 11 skyriuje nustatytų sąlygų keleivių duomenys taip pat tvarkomi siekiant sugriežtinti asmenų, kertančių išorines sienas, kontrolę ir kovoti su neteisėta imigracija.

6 SKYRIUS. – Keleivių duomenys

9 straipsnis. 1. Negali būti renkama daugiau nei šie keleivių duomenys, kiek tai susiję su rezervacijos duomenimis:

1. PNR įrašų aptikimo kodas;

2. bilieto rezervavimo ir išdavimo data;

3. planuojamos kelionės datos;

4. vardai, pavardės ir gimimo data;

5. adresas ir kontaktinė informacija (telefono numeris, el. pašto adresas);

6. informacija apie mokėjimo būdus, įskaitant sąskaitos siuntimo adresą;

7. visas su konkrečiu keleiviu susijęs kelionės maršrutas;

8. informacija apie „įregistruotus keleivius“, t. y. dažnai lėktuvais keliaujančius keleivius;

9. kelionių agentūra (kelionių agentas);

10. keleivio kelionės statusas, įskaitant patvirtinimus, registravimo statusą, informaciją apie neatvykimą arba apie paskutinės minutės atvykimą be bilieto užsakymo;

11. nuorodos, apie išskaidytą arba padalintą PNR informaciją;

12. bendros pastabos, įskaitant visą turimą su jaunesniais nei 18 metų nelydimais nepilnamečiais susijusią informaciją, būtent: nepilnamečio vardas ir pavardė, lytis, amžius, kalba (-os; kuria (-iomis) jis kalba, išlydinčio asmens vardas, pavardė bei kontaktiniai duomenys ir jo ryšys su nepilnamečiu, pasitinkančio asmens vardas, pavardė bei kontaktiniai duomenys ir jo ryšys su nepilnamečiu, išlydintis ir pasitinkantis oro uosto darbuotojas;

13. informacija apie bilietų pardavimą, įskaitant bilieto numerį, bilieto išdavimo datą, bilietus į vieną pusę ir automatizuotą bilietų kainos nurodymą;

14. sėdimos vietos numeris ir kita informacija apie sėdimas vietas;

DARBINIS VERTIMAS

15. bendrojo kodo informacija;

16. visa informacija apie bagažą;

17. kitų PNR užfiksuotų keleivių skaičius ir vardai bei pavardės;

18. visi išankstiniai duomenys apie keleivius (API duomenys), kurie buvo surinkti ir nurodyti 2 dalyje;

19. visi ankstesni 1–18 punktuose išvardytų duomenų pakeitimai;

2. Registracijos ir įlaipinimo etapo išankstiniai duomenys, nurodyti 1 dalies 18 punkte:

1. kelionės dokumento rūšis;

2. dokumento numeris;

3. pilietybė,

4. dokumentą išdavusi šalis;

5. dokumento galiojimo pabaigos data;

6. pavardė, vardas, lytis, gimimo data;

7. vežėjas/kelionės organizatorius;

8. transporto priemonės numeris;

9. išvykimo data, atvykimo data;

10. išvykimo vieta, atvykimo vieta;

11. išvykimo laikas, atvykimo laikas;

12. bendras ta transporto priemone vežamų keleivių skaičius;

13. sėdimos vietos numeris;

14. PNR įrašų aptikimo kodas;

15. bagažo vienetų skaičius, svoris ir jo atpažinimo informacija;

16. patekimo į šalies teritoriją sienos kirtimo punktas;

<...>

7 SKYRIUS. Informacijos apie keleivius skyrius

DARBINIS VERTIMAS

12 straipsnis. *Service Public Fédéral Intérieur* [Federalinė vidaus reikalų ministerija] įsteigiamas Informacijos apie keleivius skyrius.

13 straipsnis. 1. Informacijos apie keleivius skyrius atsako už:

1. vežėjų ir kelionių organizatorių perduotų keleivių duomenų rinkimą, saugojimą ir tvarkymą, taip pat keleivių duomenų bazės valdymą;

2. keitimąsi tiek keleivių duomenimis, tiek tų duomenų tvarkymo rezultatais su kitų Europos Sąjungos valstybių narių informacijos apie keleivius skyriais, Europolu ir trečiosiomis šalimis pagal 12 skyrių.

2. Nepažeidžiant kitų teisės aktų nuostatų, pagal 9 skyrių saugomus duomenis Informacijos apie keleivius skyrius gali naudoti tik 8 straipsnyje nurodytais tikslais.

14 straipsnis. 1. Informacijos apie keleivius skyriaus sudėtis:

1. pareigūnas <...> atsakingas už:

a) Informacijos apie keleivius skyriaus darbo organizavimą ir veiklą;

b) 4 skyriuje numatytų vežėjų ir kelionių organizatorių pareigų vykdymo kontrolę;

c) keleivių duomenų bazės valdymą ir naudojimą;

d) keleivių duomenų tvarkymą;

e) duomenų tvarkymo, kaip numatyta 10 skyriuje, teisėtumą ir atitiktį taisyklėms;

<...>.

2. nariai, deleguoti iš šių <...> tarnybų:

a) Policijos <...>;

b) Valstybės saugumo <…>;

c) Generalinės žvalgybos ir saugumo tarnybos <...>;

d) <...> muitų ir akcizų administracijos <…>

<...>.

8 SKYRIUS. Keleivių duomenų bazė

15 straipsnis. 1. Sukuriama Federalinės vidaus reikalų ministerijos valdoma keleivių duomenų bazė, kurioje registruojami keleivių duomenys.

DARBINIS VERTIMAS

<...>.

4. Duomenų tvarkymui, kuris atliekamas pagal šį įstatymą, taikomas duomenų apsaugos įstatymas. Už asmens duomenų tvarkymą atsakinga kompetentinga valdžios institucija vykdo privataus gyvenimo apsaugos įstatyme numatytas funkcijas. <...>

<...>

9 SKYRIUS. Saugojimo trukmė

18 straipsnis. Keleivių duomenys saugomi keleivių duomenų bazėje ne ilgiau kaip penkerius metus nuo jų įregistravimo. Pasibaigus šiam laikotarpiui, jie sunaikinami.

<...>

10 SKYRIUS. Duomenų tvarkymas

I skirsnis. Keleivių duomenų tvarkymas atliekant išankstinį keleivių vertinimą

24 straipsnis. 1. Keleivių duomenys tvarkomi siekiant atlikti išankstinį keleivių vertinimą prieš numatytą jų atvykimą, išvykimą arba jų tranzitą per šalies teritoriją, kad būtų nustatyta, kuriuos asmenis reikia patikrinti nuodugniau.

[išankstinio vertinimo būdai]

25 straipsnis. <...>

2. Išankstinis keleivių vertinimas prieš jų atvykimą, tranzitą arba jų išvykimą atliekamas nediskriminuojant, remiantis iš anksto nustatytais kriterijais. Šiais kriterijais negali būti siekiama nustatyti asmenį ir jie turi būti tikslingi, proporcingi ir konkretūs.

3. Šie kriterijai negali būti grindžiami duomenimis, pagal kuriuos atskleidžiama asmens rasinė arba etninė kilmė, jo religiniai arba filosofiniai įsitikinimai, jo politinės pažiūros, narystė profesinėse organizacijoje, sveikatos būklė, lytinis gyvenimas arba jo seksualinė orientacija.

<...>

2 skirsnis. – Duomenų tvarkymas vykdant *ad hoc* užklausas

27 straipsnis. Keleivių duomenys naudojami siekiant vykdyti *ad hoc* užklausas 8 straipsnio 1 dalies 1, 2, 4 ir 5 punktuose nurodytais tikslais ir laikantis Baudžiamojo proceso kodekso 46g straipsnyje arba 1998 m. lapkričio 30 d. įstatymo dėl žvalgybos ir saugumo tarnybų 16/3 straipsnyje arba 1977 m. liepos 18 d. suderintojo bendrojo įstatymo dėl muitų ir akcizų 281 straipsnio 4 dalyje nustatytų sąlygų.

DARBINIS VERTIMAS

11 SKYRIUS. Keleivių duomenų tvarkymas siekiant sugriežtinti pasienio kontrolę ir kovą su neteisėta imigracija.

28 straipsnis. 1. Šis skyrius taikomas, kai keleivių duomenis tvarko policijos tarnybos, atsakingos už pasienio kontrolę, ir *Office des étrangers* (Užsieniečių reikalų tarnyba), siekiant sugriežtinti asmenų, kertančių išorės sienas, kontrolę ir kovą su neteisėta imigracija.

<...>

29 straipsnis. 1. <...>

2. Perduodami tik [API] duomenys apie toliau nurodytų keleivių kategorijas:

1. per išorės Belgijos sienas planuojantys atvykti arba atvykę keleiviai;

2. per išorės Belgijos sienas planuojantys išvykti arba išvykę keleiviai;

3. Per Belgijoje esančią tarptautinio tranzito zoną planuojantys vykti, joje esantys arba buvę keleiviai;

3. 2 dalyje nurodytų keleivių duomenys perduodami policijos tarnyboms, nurodytoms 14 straipsnio 1 dalies 2 punkto a papunktyje, iškart po jų įrašymo į keleivių duomenų bazę. Jos šiuos duomenis saugo laikinoje byloje ir juos sunaikina praėjus dvidešimt keturioms valandoms nuo jų perdavimo.

4. <...> 2 dalyje nurodytų keleivių duomenys perduodami Užsieniečių reikalų tarnybai iškart po jų įrašymo į keleivių duomenų bazę.

Ji šiuos duomenis saugo laikinoje byloje ir juos sunaikina praėjus dvidešimt keturioms valandoms nuo jų perdavimo.

<...>.

31 straipsnis. Per dvidešimt keturias valandas nuo vežimo, nurodyto 4 straipsnio 3–6 punktuose, vežėjai ir kelionių organizatoriai sunaikina visus 9 straipsnio 1 dalies 18 punkte <...> nurodytus keleivių duomenis.

<...>

15 SKYRIUS. Iš dalies keičiančios nuostatos

I skirsnis. Iš dalies keičiamas Baudžiamojo proceso kodeksas

50 straipsnis. Baudžiamojo proceso kodeksas papildomas tokiu 46g straipsniu:

„46g straipsnis. Tiriant 2016 m. gruodžio 25 d. įstatymo dėl keleivių duomenų tvarkymo 8 straipsnio 1 dalies 2 ir 5 punktuose nurodytus nusikaltimus ir baudžiamuosius nusižengimus Karaliaus prokuroras rašytiniu ir motyvuotu

DARBINIS VERTIMAS

sprendimu gali įpareigoti kriminalinės policijos pareigūną pareikalauti, kad Informacijos apie keleivius skyrius pateiktų keleivių duomenis pagal 2016 m. gruodžio 25 d. įstatymo dėl keleivių duomenų tvarkymo 27 straipsnį.

<...>

2 skirsnis. Iš dalies keičiamas 1998 m. lapkričio 30 d. įstatymas dėl žvalgybos ir saugumo tarnybų

51 straipsnis. 1998 m. lapkričio 30 d. įstatymo dėl žvalgybos ir saugumo tarnybų III skyriaus I skirsnio 2 poskirsnis papildomas tokiu 16/3 straipsniu:

„16/3 straipsnis. 1. Vykdydamos savo funkcijas žvalgybos ir saugumo tarnybos gali priimti tinkamai motyvuotą sprendimą pasinaudoti 2016 m. gruodžio 25 d. įstatymo dėl keleivių duomenų tvarkymo 27 straipsnyje nurodytais duomenimis <...>.“

III. Konstitucinio Teismo vertinimas

43 Konstitucinis Teismas iškart pažymi, kad ieškinį jis išnagrinėjo atsižvelgdamas į 2018 m. liepos 15 ir 30 d. įstatymu ir 2019 m. gegužės 2 d. įstatymu padarytus dalinius 2016 m. gruodžio 25 d. įstatymo pakeitimus.

44 Be to, Konstitucinis Teismas sumažina ieškinio dėl panaikinimo apimtį, konstatuodamas, kad pirmasis pagrindas susijęs tik su įstatymo 3 straipsnio 2 dalimi, 4 straipsnio 9 ir 10 punktais, 7–9 straipsniais, 12–16 straipsniais, 18 straipsniu, 24–27 straipsniais, 50 ir 51 straipsniais, ir kad antrasis pagrindas susijęs su įstatymo 3 straipsnio 1 dalimi, 8 straipsnio 2 dalimi ir 28–31 straipsniais.

1. Dėl pirmojo pagrindo priimtinumo: ar BDAR 23 straipsnis taikomas PNR įstatymui?

45 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas primena, kad BDAR numatyta apsauga grindžiama SESV 16 straipsnio 2 dalimi, ir kad iš principo asmens duomenų tvarkymas, kai juos kompetentingos institucijos tvarko nusikalstamų veikų prevencijos, tyrimo, atskleidimo ar baudžiamojo persekiojimo už jas arba bausmių vykdymo tikslais, patenka ne į BDAR, bet į Direktyvos 2016/680 taikymo sritį. Šioje direktyvoje nustatytos specialios fizinių asmenų apsaugos kompetentingoms institucijoms tvarkant asmens duomenis nusikalstamų veikų prevencijos, tyrimo, atskleidimo, baudžiamojo persekiojimo arba bausmių vykdymo taisyklės, įskaitant susijusias su apsauga nuo grėsmių visuomenės saugumui ir jų prevencija, atsižvelgiant į specifinį tokios veiklos pobūdį.

46 PNR įstatymu nustatoma PNR duomenų rinkimo ir perdavimo, Informacijos apie keleivius skyriaus valdomos keleivių duomenų bazės sukūrimo tvarka, šios

DARBINIS VERTIMAS

duomenų bazės tvarkymo tikslai ir prieigos prie jos taisyklės. Juo iš esmės į nacionalinę teisę perkeliama PNR direktyva, tačiau jo turinyje yra ne tik šios direktyvos perkėlimo į nacionalinę teisę nuostatos.

47 Remdamasis 2017 m. liepos 26 d. nuomone *1/15* (ES ir Kanados PNR susitarimas) (EU:C:2017:592) prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas konstatuoja, kad nuostatos, įtvirtinančios PNR duomenų surinkimo, perdavimo ir tvarkymo tvarką gali patekti tiek į duomenų apsaugos (SESV 16 straipsnis), tiek į Policijos bendradarbiavimo (SESV 87 straipsnis) sritį.

Jis taip pat pažymi, kad PNR direktyvos 5 konstatuojamojoje dalyje nurodyta, kad jos tikslai yra „*inter alia, užtikrinti saugumą, ginti asmenų gyvybę bei saugą ir sukurti PNR duomenų apsaugos tuo atveju, kai juos tvarko kompetentingos valdžios institucijos, teisinę sistemą*“. Vis dėlto tos pačios direktyvos 38 konstatuojamojoje dalyje nurodyta, kad direktyvos tikslai yra „*oro vežėjų atliekam[as] PNR duomenų perdavim[as] ir tų duomenų tvarkym[as] teroristinių nusikaltimų ir sunkių nusikaltimų prevencijos, nustatymo, tyrimo ir patraukimo už juos baudžiamojon atsakomybėn tikslais*“, ir taip pirmenybė gali būti teikiama šiems, o ne duomenų apsaugos tikslams.

Be to, jis konstatuoja, kad nacionalinėje teisėje nėra nustatyta, jog į BDAR 23 straipsnio taikymo sritį nepatenka visas PNR įstatymas.

48 Todėl Konstitucinis Teismas konstatuoja, kad siekiant išsiaiškinti, ar BDAR 23 straipsnyje nustatyti reikalavimai taikomi PNR įstatymui, kuriuo, be kita ko, didžiąja jo dalimi, į nacionalinę teisę perkeliama PNR direktyva, reikia Teisingumo Teismui užduoti pirmąjį prejudicinį klausimą.

2. Dėl pirmojo pagrindo esmės

Toliau Konstitucinis Teismas iš esmės nagrinėja pirmojo pagrindo septynias dalis, nurodytas šios santraukos 8 punkte. Jis nusprendė, kad pirmieji du kaltinimai, pateikti kritikuojant „įgyvendinimo tvarką“ ir sąvokas „asmens tapatybės dokumentai“ bei „kelionės dokumentas“, yra nepagrįsti. Toliau jis nagrinėja kitus penkis kaltinimus ir jam kyla abejonių dėl kai kurių PNR direktyvos nuostatų išaiškinimo ir jų galiojimo, kiek tai susiję su Chartija.

Dėl nurodytų duomenų (PNR įstatymo 4 straipsnio 9 punktas ir 9 straipsnis)

49 Ieškovė mano, kad labai plati nuostatų, susijusių su PNR įstatymo 4 straipsnio 9 punkte ir 9 straipsnyje nurodytais keleivių duomenimis, taikymo apimtis yra akivaizdžiai neproporcinga, atsižvelgiant į siekiamą tikslą. Ji mano, kad remiantis nurodytais duomenimis gali būti atskleisti neskelbtini duomenys, pavyzdžiui, narystė profesinėje sąjungoje, asmens giminystės ryšiai ir asmeniniai bei profesiniai ryšiai.

DARBINIS VERTIMAS

50 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas primena, kad valstybės institucijų kišimasis į privatų gyvenimą turi ne tik būti grindžiamas pakankamai aiškia teisės akto nuostata, bet juo taip pat turi būti tenkinamas imperatyvus demokratinės visuomenės poreikis ir jis turi būti proporcingas teisėtam siekiamam tikslui. Šioje srityje teisės aktų leidėjas turi plačią diskreciją, tačiau ji nėra neribota: tam, kad norma būtų suderinama su teise į privatų gyvenimą, teisės aktų leidėjas turi būti užtikrinęs teisingą visų teisių ir svarbių interesų pusiausvyrą.

Savo 2017 m. liepos 26 d. nuomonėje *1/15 (ES ir Kanados PNR susitarimas)* (EU:C:2017:592) Teisingumo Teismas priminė, kad teisės į asmens duomenų apsaugą apribojimas turi neviršyti „to, kas griežtai būtina“ (žr. 140 ir 141 punktus).

51 Konstitucinis Teismas pažymi, kad PNR įstatymu siekiama užtikrinti visuomenės saugumą, nustatant keleivių duomenų perdavimo ir jų naudojimo tvarką, kovojant su teroristiniais nusikaltimais ir sunkiais tarpvalstybiniais nusikaltimais. Šie tikslai yra bendrojo intereso tikslai, kuriais gali būti pateisinti teisės į privatų gyvenimą ir asmens duomenų apsaugą apribojimai (2014 m. balandžio 8 d. Sprendimo *Digital Rights Ireland ir kt.*, C-293/12 ir C-594/12, EU:C:2014:238, 42 punktas). Be to, Teisingumo Teismas yra patvirtinęs, kad šiais bendrojo intereso tikslais galėjo būti pateisintas keleivio duomenų įrašo duomenų perdavimas ir tvarkymas (2017 m. liepos 26 d. nuomonė *1/15 (ES ir Kanados PNR susitarimas)*, EU:C:2017:592, 148 ir 149 punktai).

52 Toliau prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas nagrinėja, ar šie apribojimai yra pakankamai aiškūs, proporcingi ir neviršija „to, kas griežtai būtina“, atsižvelgiant į PNR įstatyme nurodytų duomenų apimtį.

Nustatant PNR įstatyme nurodytų keleivių duomenų rinkimo tvarką, numatytos garantijos dėl šių duomenų turinio. Iš tiesų šie duomenys išsamiai apibrėžti PNR įstatymo 9 straipsnyje. Tai yra tiesiogiai su keleivio kelione susijusi informacija, patenkanti į PNR įstatymo taikymo sritį, kurią vežėjai ir kelionių organizatoriai iš esmės jau turi. Be to, šie duomenys atitinka Tarptautinės civilinės aviacijos organizacijos (ICAO) gairių I priede išvardytus duomenis. Taigi jie yra svarbūs įgyvendinant PNR įstatymo tikslus.

Be to, PNR įstatymo 10 ir 11 straipsniuose, kurie neginčijami, numatyta, kad keleivių duomenys negali būti susiję su duomenimis, pagal kuriuos atskleidžiama asmens rasinė arba etninė kilmė, jo religiniai arba filosofiniai įsitikinimai, jo politinės pažiūros, narystė profesinėse organizacijoje, sveikatos būklė, lytinis gyvenimas arba jo seksualinė orientacija. Kai tarp vežėjų ir kelionių organizatorių pateiktų keleivių duomenų yra kitokių duomenų nei nurodyti 9 straipsnyje arba išvardinti 10 straipsnyje, šiuos papildomus duomenis Informacijos apie keleivius skyrius visam laikui ištrina vos juos gavęs. Šiomis nuostatomis garantuojama, kad neleistinų duomenų iš esmės nebūtų galima rinkti arba saugoti kaip „keleivių duomenų“.

DARBINIS VERTIMAS

53 Minėtoje 2017 m. liepos 26 d. nuomonėje 1/15 Bendrasis Teismas, nagrinėdamas neskelbtinų duomenų klausimą, taip pat nusprendė, kad „*Chartijos 7, 8, 21 straipsniai ir 52 straipsnio 1 dalis draudžia neskelbtinų duomenų perdavimą Kanadai ir Sąjungos su šia trečiąja šalimi suderėtą šių duomenų naudojimo ir saugojimo, kuriuos atliktų šios trečiosios šalies institucijos, sąlygų sureglamentavimą*“ (167 punktas).

Šis komentaras taikytinas nagrinėjamu atveju. Nors yra nustatytos garantijos dėl PNR įstatyme nurodytų keleivių duomenų, vis dėlto reikia išsiaiškinti, ar, atsižvelgiant į nurodytų duomenų mastą, šių garantijų pakanka. PNR įstatymo 9 straipsnio 1 dalyje, kurioje pakartojami PNR direktyvos I priede išvardyti duomenys, nurodyti duomenys apima labai plataus masto duomenis, t. y. ne tik įregistravimo ir įlaipinimo duomenis, bet, be kita ko: visą keleivio maršrutą, kelionių agentūrą, sėdimosios vietos numerį, visą su bagažu susijusią informaciją, informaciją apie mokėjimo būdus, įskaitant sąskaitos siuntimo adresą, bendras pastabas, „įskaitant visą turimą su jaunesniais nei 18 metų nelydimais nepilnamečiais susijusią informaciją“.

Be to, minėtoje 2017 m. liepos 26 d. nuomonėje 1/15 Teisingumo Teismas pažymėjo, kad „*net jeigu kai kurie PNR duomenys, vertinami atskirai, neatrodo kaip galintys atskleisti svarbią su atitinkamų asmenų privačiu gyvenimu susijusią informaciją, vis dėlto, vertinami kartu, jie gali atskleisti, be kita ko, visą kelionės maršrutą, kelionių įpročius, ryšius, egzistuojančius tarp dviejų ar daugiau asmenų, taip pat informaciją apie oro keleivių finansinę padėtį, jų mitybos įpročius ar sveikatos būklę, net galėtų atskleisti apie šiuos keleivius neskelbtinų duomenų, kurių apibrėžtis pateikta numatyto sudaryti susitarimo 2 straipsnio e punkte*“ (128 punktas).

Savo 2016 m. rugpjūčio 19 d. nuomonėje dėl keleivio duomenų įrašo duomenų tvarkymo reikšmės duomenų apsaugos srityje (toliau – 2016 m. rugpjūčio 19 d. nuomonė) *Comité consultatif de la Convention Nr. 108 du Conseil de l'Europe pour la protection des personnes à l'égard du traitement automatisé des données à caractère personnel* (Europos Tarybos konvencijos Nr. 108 dėl asmenų apsaugos ryšium su asmens duomenų automatizuotu tvarkymu patariamasis komitetas) (toliau – Konvencijos Nr. 108 patariamasis komitetas) taip pat pažymėjo, kad „*PNR apima informaciją, kuria siekiama sudaryti palankesnes keleivio kelionės sąlygas, ir gali apimti tam tikrus neskelbtinus duomenis (duomenys, kurie gali būti panaudoti nustatant rasinę kilmę, politines pažiūras, religinius ir kitus įsitikinimus, asmens sveikatos būklę arba seksualines pažiūras), kurie pateikti ne kaip „užkoduota“ informacija, bet taip pat ir atvirame tekste, kur pateikiamos bendros pastabos (pavyzdžiui, reikalavimuose dėl mitybos ir medicininiuose reikalavimuose, arba aplinkybė, kad politinė arba religinė asociacija gavo pigesnius kelionės bilietus savo nariams), ir tai galėtų lemti tiesioginę diskriminaciją*“ (2016 m. rugpjūčio 19 d. Europos Tarybos nuomonė T-PD(2016)18rev, p. 7).

DARBINIS VERTIMAS

Agence des droits fondamentaux de l'Union européenne (Europos Sąjungos pagrindinių teisių agentūra) taip pat pažymėjo, kad tarp PNR duomenų *„bendrosiose pastabose" gali būti neskelbtinų arba ypatingų duomenų"* (Europos Sąjungos pagrindinių teisių agentūros nuomonė 1/2011 dėl direktyvos dėl keleivio duomenų įrašo (PNR) duomenų naudojimo teroristinių nusikaltimų ir sunkių nusikaltimų prevencijos, nustatymo, tyrimo ir patraukimo už juos baudžiamojon atsakomybėn tikslais pasiūlymo (COM(2011) 32 *final*), 2011 m. birželio 14 d., p. 8 ; taip pat žr. ten pat. p. 13).

54 Nors, atsižvelgiant į labai plačią jų taikymo sritį, tarp PNR įstatymo 9 straipsnyje nurodytų duomenų neturėtų tiesiogiai būti neskelbtinų duomenų, vis dėlto, jie galėtų netiesiogiai atskleisti neskelbtiną informaciją, kuriai taikoma asmens duomenų ir privataus gyvenimo apsauga. Atsižvelgdamas į Teisingumo Teismo nuomonę 1/15, Konstitucinis Teismas kelia klausimą, ar šie duomenys, tarp kurių yra PNR direktyvos I priede nurodytų duomenų, neviršija „to, kas griežtai būtina", kad būtų pasiekti ta pačia direktyva siekiami tikslai. Todėl jis nusprendžia pateikti Teisingumo Teismui antrąjį prejudicinį klausimą.

55 Be to, savo minėtoje 2017 m. liepos 26 d. nuomonėje 1/15 Teisingumo Teismas pateikė toliau nurodytas pastabas dėl reikalavimo aiškiai ir tiksliai apibrėžti Kanados ir Europos Sąjungos susitarimo dėl keleivio duomenų įrašo duomenų perdavimo ir tvarkymo projekte nurodytus duomenis:

„156. *Šiuo klausimu reikia nurodyti, kad nors 19 PNR duomenų kategorijų, kurios nurodytos numatyto sudaryti susitarimo priede, atitinka, kaip Komisija pažymi savo pastabose, Tarptautinės civilinės aviacijos organizacijos (ICAO) gairių, kurios skirtos PNR duomenims, I priede išvardytus duomenis, vis dėlto reikia pabrėžti, kaip savo išvados 217 punkte tai padarė generalinis advokatas, kad nurodant 5 kategoriją, kurioje minima „turima informacija apie dažnai lėktuvais keliaujančius keleivius ir nuolaidas (nemokamus bilietus, žemesnės klasės bilietų keitimą į aukštesnės klasės bilietus ir pan.), ir 7 kategoriją, kuri apima „visą turimą kontaktinę informaciją (įskaitant rengėjo informaciją)", perduotini PNR duomenys neapibrėžti pakankamai aiškiai ir tiksliai.*

157. Kiek tai susiję su 5 kategorija, nuoroda „ir pan." nepakankamai apibrėžia perduotinų duomenų apimtį. Be to, šiai kategorijai apibūdinti vartojamos formuluotės neleidžia suprasti, ar ji apima tik informaciją apie oro keleivių statusą taikant nuolaidas, ar, atvirkščiai, apima visą informaciją apie keliones lėktuvu ir apie taikant nuolaidas atliktus veiksmus.

158. Be to, 7 kategorijai apibūdinti vartojant formuluotę „visa turima kontaktinė informacija" nepakankamai apibrėžiama perduotinų duomenų apimtis. Visų pirma nepatikslinama, apie kokią kontaktinę informaciją kalbama, taip pat (ir tokią išvadą galima daryti iš Komisijos raštu pateikto atsakymo į Teisingumo Teismo užduotus klausimus), ar ši kontaktinė informacija apima ir informaciją apie trečiuosius asmenis, kurie oro keleiviui rezervavo skrydį, yra tarpininkai, per

DARBINIS VERTIMAS

kuriuos galima susisiekti su tokiu keleiviu, arba kurie turi būti informuojami skubos atveju.

159. 8 kategorija skirta „visai turimai informacijai apie mokėjimą (sąskaitos faktūros išrašymą) (neįtraukiant kitų sandorio duomenų, susijusių su kreditine kortele ar sąskaita, kurie nėra susiję su kelionės sandoriu)“. Žinoma, gali atrodyti, kad šios kategorijos apimtis itin plati, nes joje vartojamas žodžių junginys „visa turima informacija“. Vis dėlto, kaip matyti iš Komisijos atsakymo, kurį ji pateikė į Teisingumo Teismo užduotus klausimus, minėta kategorija turi būti aiškinama kaip apimanti tik informaciją, susijusią su mokėjimo už lėktuvo bilietą būdais ir sąskaitos už jį išrašymu, ir visiškai neapima kitos tiesiogiai su skrydžiu nesusijusios informacijos. Taigi, taip aiškinant ši kategorija gali būti laikoma kaip tenkinanti aiškumo ir tikslumo reikalavimus.

160. 17 kategorija skirta „bendroms pastaboms, įskaitant kitą papildomą informaciją (OSI), specialiųjų tarnybų informaciją (SSI) ir specialiųjų tarnybų prašymų (SSR) informaciją“. Pagal, be kita ko, Komisijos pateiktus paaiškinimus, ši kategorija yra „laisvo teksto“ (free text) kategorija, galinti apimti „bet kokią papildomą informaciją“, palyginti su numatyto sudaryti susitarimo priede nurodyta informacija. Taigi, taip apibrėžta ši kategorija nepateikia jokios informacijos apie perduotinų duomenų pobūdį ir apimtį ir, atrodo, net gali apimti informaciją, kuri visiškai nesusijusi su PNR duomenų perdavimo tikslu. Be to, kaip matyti iš vartojamo žodžio „įskaitant“, minėtoje kategorijoje nurodyta informacija yra tik pavyzdinė, o tai reiškia, kad nenustatytas joks šios kategorijos apribojimas, susijęs su informacijos, kurią ji gali apimti, pobūdžiu ir apimtimi. Tokiomis aplinkybėmis 17 kategorija negali būti laikoma pakankamai aiškiai ir tiksliai apibrėžta.

161. Galiausiai 18 kategorija apima „visą išankstinę informaciją apie keleivius (API), surinktą rezervavimo tikslais“. Kaip matyti iš Tarybos ir Komisijos pateiktų patikslinimų, ši informacija atitinka Direktyvos 2004/82 3 straipsnio 2 dalyje nurodytus duomenis, būtent naudojamo kelionės dokumento numerį ir tipą, pilietybę, visą vardą ir pavardę, gimimo datą, patekimo į valstybių narių teritoriją sienos kirtimo punktą, transporto priemonės kodą, transporto priemonės išvykimo ir atvykimo laiką, bendrą ta transporto priemone vežamų keleivių skaičių ir pradinę įlaipinimo vietą. Ši kategorija, aiškinant ją kaip apimančią tik duomenis, kurie aiškiai nurodyti minėtoje nuostatoje, gali būti laikoma atitinkančia aiškumo ir tikslumo reikalavimus.

162. Numatyto sudaryti susitarimo 4 straipsnio 3 dalies nuostatos, kuriomis Kanada įpareigojama ištrinti visus jai perduotus PNR duomenis, nenurodytus šio susitarimo priede pateiktame sąraše, negali panaikinti šiame priede nurodytų 5, 7 ir 17 kategorijų tikslumo stokos. Iš tiesų pačiame šiame sąraše perduotini PNR duomenys nėra pakankamai aiškiai ir tiksliai apibrėžti, todėl šios nuostatos negali panaikinti su PNR duomenimis, kurie turi būti perduoti, susijusių netikslumų.

DARBINIS VERTIMAS

163. Tokiomis aplinkybėmis pažymėtina, kad, kiek tai susiję su Kanadai perduotinais PNR duomenimis, numatyto sudaryti susitarimo priede nurodytos 5, 7 ir 17 kategorijos nepakankamai aiškiai ir tiksliai apibrėžia Chartijos 7 ir 8 straipsniuose įtvirtintų pagrindinių teisių apribojimo apimtį.“

56 Atsižvelgdama į tai, kad kai kurios iš šių pastabų gali būti taikomos nagrinėjamu atveju, kai kuriuos duomenis, nurodytus PNR direktyvos I priede, kuris į nacionalinę teisę perkeliamas PNR įstatymo 9 straipsniu, vertinant labiau kaip pavyzdį, o ne kaip išsamius duomenis, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas nusprendžia pateikti trečiąjį prejudicinį klausimą.

Dėl sąvokos „keleivis“ (PNR įstatymo 4 straipsnio 10 punktas)

57 Ieškovė kritikuoja plačią sąvokos „keleivis“ apimtį, dėl kurios visų keleivių duomenys nuolat tvarkomi automatizuotai.

58 Sąvokos „keleivis“ apibrėžtis (PNR įstatymo 4 straipsnio 10 punktas) lemia, kad keleivių PNR duomenų rinkimas, perdavimas ir tvarkymas yra bendros ir nediferencijuotos pareigos, kurios taikomos visiems asmenims, kurie yra arba turi būti pervežami ir įtraukti į keleivių sąrašą. Taigi PNR įstatymu nustatytos pareigos galioja nepriklausomai nuo to, ar yra rimtų priežasčių manyti, kad atitinkami asmenys įvykdė arba rengiasi įvykdyti nusikalstamą veiką, arba buvo nuteisti už nusikalstamą veiką.

59 Savo 2016 m. rugpjūčio 19 d. nuomonėje Konvencijos Nr. 108 patariamasis komitetas šiuo klausimu pažymėjo, kad „*PNR duomenų tvarkymas – kurio unikalus privalumas yra toks, kad tai leidžia nustatyti susijusius asmenis – yra veiksmas, kuriuo įvairios kompetentingos valdžios institucijos bendrai filtruoja visus keleivius jų neatrenkant, įskaitant keleivius, kurie nėra įtariami padarę kokią nors nusikalstamą veiką, ir filtruojami duomenys, kuriuos iš pradžių surinko privatūs subjektai komerciniais tikslais. Atsižvelgiant į teisių į privatų gyvenimą ir duomenų apsaugą pažeidimo, kurį lemtų PNR duomenų tvarkymas, mastą, reikia aiškiai konstatuoti, kad minėtas tvarkymas yra būtina priemonė demokratinėje visuomenėje siekiant teisėto tikslo; be to, reikia, kad būtų nustatytos atitinkamos garantijos. Būtina aiškiai įrodyti, kad PNR duomenis būtina rinkti ir vėliau juos panaudoti*“ (2016 m. rugpjūčio 19 d. nuomonė, T-PD(2016)18rev, p. 5).

60 Elektroninių ryšių srityje Teisingumo Teismas yra priėmęs sprendimą dėl nacionalinių teisės aktų, kuriuose numatytas bendras ir nediferencijuotas visų su visais abonentais ir registruotais naudotojais susijusių srauto ir vietos nustatymo duomenų, perduodamų bet kokia elektroninio ryšio priemone, saugojimas ir pareiga elektroninių ryšių paslaugų teikėjams saugoti šiuos duomenis sistemingai ir be jokios išimties galimybės (2016 m. gruodžio 21 d. Sprendimo *Tele2 Sverige ir Watson ir kt.*, C-203/15 ir C-698/15, EU:C:2016:970).

Jis nusprendė, kad „*nors kovos su sunkiais nusikaltimais, visų pirma organizuotu nusikalstamumu ir terorizmu, efektyvumas gali labai priklausyti nuo pažangių*

DARBINIS VERTIMAS

tyrimo technikų naudojimo, vien toks bendrojo intereso tikslas, kad ir koks fundamentalus būtų, negali pateisinti to, kad nacionalinės teisės aktai, kuriuose numatyta pareiga bendrai nediferencijuojant saugoti visus srauto ir vietos nustatymo duomenis, būtų laikomi būtinais tokios kovos tikslams pasiekti“ (103 punktas).

Teisingumo Teismas nusprendė, pirma, kad tokie teisės aktai lemia, jog su srautu ir vietos nustatymu susijusių duomenų saugojimas, yra taisyklė, nors pagal Direktyva 2002/58 nustatytą sistemą reikalaujama, kad toks duomenų saugojimas būtų išimtis, ir, antra, kad „*nacionalinės teisės aktai <...>, kurie bendrai apima visus abonentus ir registruotus naudotojus, bet kokias elektroninio ryšio priemones ir visus srauto ir vietos nustatymo duomenis, nenumato jokio skirtumo, apribojimo arba išimties atsižvelgiant į siekiamą tikslą. Jie taikomi visuotinai, visiems elektroninių ryšių paslaugas naudojantiems asmenims, nepaisant to, kad tokių asmenų padėtis net netiesiogiai nėra pagrindas inicijuoti baudžiamąjį persekiojimą. Taigi, jie taikomi net tiems asmenims, dėl kurių neegzistuoja jokių požymių, leidžiančių manyti, kad jų elgesys gali turėti bent netiesioginį ar tolimą ryšį su sunkiais nusikaltimais. Be to, juose nenumatyta jokių išimčių, taigi jie taikomi net tiems asmenims, kurių komunikacija pagal nacionalinę teisę pripažįstama profesine paslaptimi (pagal analogiją, kiek tai susiję su Direktyva 2006/24, žr. Sprendimo Digital Rights 57 ir 58 punktus).*

106. Tokiais teisės aktais nereikalaujama jokios sąsajos tarp numatytų saugoti duomenų ir grėsmės visuomenės saugumui. Visų pirma, juose nenustatyta, kad saugomi tik tie duomenys, kurie susiję su tam tikru laikotarpiu ir (arba) geografine zona, ir (arba) asmenų, kurie, vienaip ar kitaip, galėtų būti siejami su vienu iš sunkių nusikaltimų, ratu arba asmenimis, kurių duomenų saugojimas galėtų prisidėti prie kovos su nusikalstamumu (pagal analogiją, kiek tai susiję su Direktyva 2006/24, žr. Sprendimo Digital Rights 59 punktą).

107. Taigi, nacionalinės teisės aktai, kaip antai nagrinėjami pagrindinėje byloje, viršija tai, kas griežtai būtina, ir negali būti laikomi pateisinamais demokratinėje visuomenėje, kaip to reikalaujama pagal Direktyvos 2002/58 15 straipsnio 1 dalį, siejamą su Chartijos 7, 8, 11 straipsniais ir 52 straipsnio 1 dalimi.

108. Tačiau Direktyvos 2002/58 15 straipsnio 1 dalis, siejama su Chartijos 7, 8, 11 straipsniais ir 52 straipsnio 1 dalimi, nedraudžia valstybei narei priimti teisės aktų, pagal kuriuos siekiant prevencijos leidžiamas tikslinis srauto ir vietos nustatymo duomenų saugojimas kovos su sunkiais nusikaltimais tikslais, su sąlyga, kad, kiek tai susiję su saugotinų duomenų kategorijomis, konkrečiomis ryšio priemonėmis, atitinkamais asmenimis ir numatyta saugojimo trukme, duomenų saugojimas būtų apribotas tuo, kas griežtai būtina.

109. Tam, kad būtų tenkinami šio sprendimo pirmesniame punkte nurodyti reikalavimai, tokiuose nacionalinės teisės aktuose visų pirma turi būti numatytos aiškios ir tikslios taisyklės, kuriomis būtų reglamentuojama tokios duomenų saugojimo priemonės apimtis ir taikymas ir būtų nustatomi minimalūs

DARBINIS VERTIMAS

reikalavimai, kad asmenims, kurių duomenys saugomi, būtų suteikta pakankamai garantijų, leidžiančių veiksmingai apsaugoti jų asmens duomenis nuo piktnaudžiavimo pavojų. Juose konkrečiai turi būti nurodyta, kokiomis aplinkybėmis ir sąlygomis galima siekiant prevencijos numatyti duomenų saugojimo priemonę, ir taip užtikrinta, kad tokia priemonė neviršytų to, kas griežtai būtina (pagal analogiją, kiek tai susiję su Direktyva 2006/24, žr. Sprendimo Digital Rights 54 punktą ir jame nurodytą teismo praktiką [jurisprudenciją]).

110. Antra, kiek tai susiję su materialinėmis sąlygomis, kurias turi tenkinti nacionalinės teisės aktai, pagal kuriuos kovojant su nusikalstamumu leidžiama prevencijos tikslais saugoti srauto ir vietos nustatymo duomenis, siekiant užtikrinti, kad tokie teisės aktai neviršytų to, kas griežtai būtina, reikia pabrėžti, kad nors šios sąlygos gali skirtis, nelygu, kokios priemonės numatytos siekiant užkardyti, ištirti ir nustatyti sunkius nusikaltimus, ne mažiau svarbu, kad jos visada tenkintų objektyvius kriterijus, kuriais saugotini duomenys būtų susieti su siekiamu tikslu. Konkrečiai kalbant, tokios sąlygos turi leisti praktiškai veiksmingai nubrėžti priemonės dydžio ribas, o vėliau – nustatyti atitinkamą visuomenę.

111. Dėl tokios priemonės apribojimo, kiek tai susiję su asmenimis ir situacijomis, kurioms ji būtų taikoma, pažymėtina, kad nacionalinės teisės aktai turi būti grindžiami objektyviais kriterijais, leidžiančiais nustatyti asmenis, kurių duomenys gali bent netiesiogiai atskleisti ryšį su sunkia nusikalstama veika, vienaip ar kitaip prisidėti prie kovos su sunkiais nusikaltimais arba užkirsti didelį pavojų visuomenės saugumui. Toks apribojimas turi būti užtikrintas taikant geografinį kriterijų, jeigu kompetentingos nacionalinės institucijos, remdamosi objektyvia informacija, mano, kad vienoje ar keliose geografinėse zonose kyla didelis pavojus, kad ruošiamasi tokiai veikai ar kad ji bus padaryta.

112. Atsižvelgiant į visa tai, kas išdėstyta, į pirmąjį klausimą byloje C-203/15 reikia atsakyti taip: Direktyvos 2002/58 15 straipsnio 1 dalį, siejamą su Chartijos 7, 8, 11 straipsniais ir 52 straipsnio 1 dalimi, reikia aiškinti taip, kad pagal ją draudžiami nacionalinės teisės aktai, kuriuose kovos su nusikalstamumu tikslais numatyta pareiga bendrai nediferencijuojant saugoti visus su visais abonentais ir registruotais naudotojais susijusius srauto ir vietos nustatymo duomenis, perduodamus bet kokia elektroninio ryšio priemone.“

Į antrąjį prejudicinį klausimą byloje C-203/15 ir į pirmąjį prejudicinį klausimą byloje C-698/15 Teisingumo Teismas atsakė, kad Direktyvos 2002/58 15 straipsnio 1 dalį, siejamą su Chartijos 7, 8, 11 straipsniais ir 52 straipsnio 1 dalimi, reikia aiškinti taip, kad „*ji draudžia nacionalinės teisės aktus, reglamentuojančius srauto ir vietos nustatymo duomenų apsaugą ir saugumą, ypač kompetentingų nacionalinių institucijų prieigą prie saugomų duomenų, jeigu tokia prieiga neapribojama, kovojant su nusikalstamumu, tik kovos su sunkiais nusikaltimais tikslais, jai netaikoma išankstinė teismo ar nepriklausomos*

DARBINIS VERTIMAS

administracinės institucijos [kontrolė] ir nereikalaujama, kad nagrinėjami duomenys būtų saugomi Sąjungos teritorijoje.“ (125 punktas).

61 Savo ruožtu EŽTT savo 2018 m. birželio 19 d. Sprendime *Centrum for Rattvisa prieš Švediją* nusprendė, kad Švedijos teisės aktai, susiję su plataus masto elektroninių ryšių pranešimų perėmimu, atitinka Europos žmogaus teisų konvencijos 8 straipsnį. Jis visų pirma nurodė:

„*Teismas aiškiai pripažino, kad nacionalinės valdžios institucijos turi plačią diskreciją spręsti dėl nacionalinio saugumo užtikrinimo priemonių <...>. Bylose Weber ir Saravia ir Liberty ir kt., Teismas pripažino, kad pačiomis duomenų perėmimo plačiu mastu sistemomis šios diskrecijos ribos neviršijamos. Atsižvelgdamas į šiuos Teismo motyvus šiuose sprendimuose ir atsižvelgiant į grėsmes, kurios kyla daugeliui susitariančiųjų valstybių (įskaitant tarptautinio terorizmo rykštę ir kitus sunkius nusikaltimus, pavyzdžiui, neteisėtą prekybą narkotikais, prekybą žmonėmis, seksualinį vaikų išnaudojimą ir elektroninius/kibernetinius nusikaltimus), į technologinį progresą, kuris leidžia teroristams ir nusikaltėliams lengviau išvengti jų nustatymo internete ir į tai, kad neįmanoma numatyti būdų, kuriais elektroniniai ryšiai bus perduodami, Teismas mano, kad sprendimas taikyti masinio duomenų perėmimo sistemą, siekiant nustatyti iki tol nežinomas grėsmes nacionaliniams saugumui, patenka į valstybių diskrecijos ribas*“ (EŽTT, 2018 m. birželio 19 d., *Centrum for Rattvisa prieš Švediją*, 112 punktas).

Tas pats teismas vis dėlto nusprendė, kad Anglijos įstatymas dėl ryšių pranešimų perėmimo pažeistų EŽTK 8 straipsnį, nes jame nesilaikyta jurisprudencijoje nurodytų kriterijų. Jis taip pat nusprendė, kad „*masinio pranešimų perėmimo sistemų veikimas iš principo patenka į valstybės diskrecijos ribas. Masinis pranešimų perėmimas paprastai nėra nukreiptas į konkretų subjektą ir jo atžvilgiu nustačius „pagrįsto įtarimo“ sąlygą tokią sistemą būtų neįmanoma įgyvendinti*“ (EŽTT, 2018 m. rugsėjo 13 d. *Big Brother Watche.a. prieš Jungtinę Karalystę*, 317 punktas).

62 Kyla klausimas, kiek cituotą jurisprudenciją, kuri susijusi su bendru ir nediferencijuotu duomenų elektroninių ryšių srityje saugojimu, galima pritaikyti keleivių duomenų rinkimui, perdavimui bei bendram ir nediferencijuotam tvarkymui, kurių tvarką nustato 2016 m. gruodžio 25 d. įstatymas.

63 Minėtoje 2017 m. liepos 26 d. nuomonėje 1/15 Teisingumo Teismas pateikė nuomonę dėl analogiškos PNR sistemos, tačiau jos taikymo sritis buvo siauresnė, nes Europos Sąjungos ir Kanados PNR susitarimo dėl keleivių duomenų įrašo duomenų perdavimo ir tvarkymo projekte buvo numatyta „*sistemiškai ir tęstiniu būdu perduoti visų oro keleivių, kurie naudojasi Sąjungą ir Kanadą jungiančiais skrydžiais, PNR duomenis*“ (127 punktas). Jis nusprendė, kad „*PNR duomenų perdavimas Kanadai ir vėlesnis jų tvarkymas gali būti laikomi galinčiais užtikrinti numatytu sudaryti susitarimu siekiamo tikslo įgyvendinimą – garantuoti visuomenės saugumą ir apsaugą*“ (153 punktas).

DARBINIS VERTIMAS

Kiek tai susiję su atitinkamais keleiviais, Teisingumo Teismas nusprendė:

„186. *Numatytas sudaryti susitarimas apima visų oro keleivių, kurie naudojasi Sąjungą ir Kanadą jungiančiais skrydžiais, PNR duomenis. Šie duomenys Kanadai perduodami neatsižvelgiant į tai, ar yra kokių nors objektyvių elementų, leidžiančių manyti, kad keleiviai gali kelti pavojų visuomenės saugumui Kanadoje.*

187. Šiuo klausimu reikia pažymėti, kad, kaip priminta šios nuomonės 152 ir 169 punktuose, PNR duomenys visų pirma skirti automatizuotam tvarkymui. Kaip nurodė dauguma šioje procedūroje dalyvaujančių subjektų, taip tvarkant siekiama nustatyti pavojų, kurį visuomenės saugumui gali kelti asmenys, toje stadijoje dar nežinomi kompetentingoms tarnyboms ir kuriems dėl tokio pavojaus galėtų būti taikomas detalus patikrinimas. Šiuo požiūriu automatizuotas tokių duomenų tvarkymas prieš keleiviams atvykstant į Kanadą palengvina ir paspartina saugumo kontrolę, visų pirma pasienyje. Vis dėlto, netaikant kontrolės tam tikrų kategorijų asmenims arba tam tikruose kilmės regionuose, galėtų būti kliudoma įgyvendinti automatizuotu PNR duomenų tvarkymu siekiamą tikslą, būtent tikrinant tokius duomenis iš visų oro keleivių nustatyti asmenis, galinčius kelti pavojų visuomenės saugumui, ir būtų palikta tokio patikrinimo apėjimo galimybė.

188. Be to, pagal Čikagos konvencijos 13 straipsnį, į kurį atsakymuose į Teisingumo Teismo pateiktus klausimus daro nuorodą visų pirma Taryba ir Komisija, visi į Susitariančiosios Valstybės teritoriją atskrendantys, joje esantys ir iš jos išskrendantys oro keleiviai privalo laikytis minėtos valstybės įstatymų ir kitų teisės aktų, susijusių su oro keleivių atskridimu į šios valstybės teritoriją ar išskridimu iš jos. Taigi, pagal šį straipsnį visi į Kanadą norintys atvykti arba išvykti iš jos oro keleiviai turi praeiti patikrą pasienyje ir laikytis galiojančiuose Kanados teisės aktuose nustatytų atvykimo ir išvykimo sąlygų. Be to, kaip matyti iš šios nuomonės 152 ir 187 punktų, keleivių, kurie gali kelti pavojų visuomenės saugumui, nustatymas pasinaudojant PNR duomenimis yra pasienio kontrolės dalis. Todėl atliekant tokią oro keleivių kontrolę patikrinami oro keleivių, kurie nori atvykti į Kanadą ir kurį laiką joje būti, PNR duomenys, ir tai lemia pats tokios priemonės pobūdis.

189. Tokiomis aplinkybėmis pažymėtina, kad numatytas sudaryti susitarimas, leidžiantis perduoti visų oro keleivių PNR duomenis Kanadai, neviršija to, kas griežtai būtina.“

64 Konstitucinis Teismas klausia, ar šie argumentai galėtų būti pritaikyti PNR direktyvai ir nacionaliniams teisės aktams, pavyzdžiui, PNR įstatymui, kuriuo į nacionalinę teisę perkeliant PNR direktyvą nustatyta, kad bus bendrai ir nediferencijuojant renkami, perduodami ir naudojami visų oro transportu, geležinkeliais ar autobusais keliaujančių keleivių PNR duomenys, nepriklausomai nuo to, ar kertamos Sąjungos išorės sienos. Iš tikrųjų ši sistema taikoma asmenims, apie kuriuos neturima jokios informacijos, leidžiančios manyti, kad jų elgesys gali būti nors netiesiogiai ar tolimai susijęs su sunkiais nusikaltimais, ir ji yra platesnio masto nei PNR susitarime su Kanada numatyta sistema.

DARBINIS VERTIMAS

Atsižvelgiant į susijusių duomenų mastą, kyla klausimas, ar tokia priemone neviršijamos ribos „to, kas griežtai būtina“. Taigi prieš priimdamas sprendimą iš esmės, jis nusprendžia Teisingumo Teismui pateikti ketvirtąjį prejudicinį klausimą.

Dėl PNR duomenų tvarkymo tikslų (PNR įstatymo 8 straipsnis)

65 Ieškovė kritikuoja PNR įstatymo 8 straipsnyje nustatytus PNR duomenų tvarkymo tikslus, kurie yra kur kas platesni nei „konkretūs tikslai“, kurie susiję tik su PNR direktyvoje nurodytais teroristiniais nusikaltimais ir sunkiais nusikaltimais. Ji mano, kad šiais tikslais viršijamos „to, kas griežtai būtina“ ribos.

PNR direktyvos 1 straipsnio 2 dalyje ir 6 straipsnio 2 dalyje nustatyti PNR duomenų tvarkymo tikslai yra tik teroristinių nusikaltimų ir sunkių nusikaltimų prevencijos, nustatymo, tyrimo ir patraukimo už juos baudžiamojon atsakomybėn tikslai (taip pat žr. PNR direktyvos 7 konstatuojamąją dalį).

Kai kurie PNR įstatymo 8 straipsnyje numatyti tvarkymo tikslai atitinka PNR direktyvos II priede nurodytas nusikalstamas veikas, laikantis minėtoje direktyvoje nurodytų teroristinių nusikaltimų ir sunkių nusikaltimų prevencijos, nustatymo, tyrimo ir patraukimo už juos baudžiamojon atsakomybėn tikslų. Kita vertus, kiti PNR duomenų tvarkymo tikslai skiriasi nuo tų, kurie numatyti šioje direktyvoje. Taip, be kita ko, yra dėl „1998 m. lapkričio 30 d. įstatymo dėl žvalgybos ir saugumo tarnybų 7 straipsnio 1 dalyje ir 11 straipsnio 1 dalies 1–3 bei 5 punktuose nurodytų veiksmų stebėsen[os]; (8 straipsnio 1 dalies 4 punktas).

Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas nagrinėja, ar tuos kitus tikslus nustatančios normos yra aiškios, tikslios ir neviršija to, kas griežtai būtina, ir jam kyla abejonių dėl PNR įstatymo 8 straipsnio 1 dalies 4 punkte nurodyto tikslo.

PNR įstatymo aiškinamajame memorandume nurodyta, kad šis „tikslas yra susijęs su žvalgybos tarnybų, t. y. Valstybės saugumo ir Generalinės žvalgybos ir saugumo tarnybos (GŽST) kompetencija. Tam, kad galėtų vykdyti savo žvalgybos informacijos, susijusios su pagrindiniams valstybės interesams grėsmę keliančiais veiksmais, paieškos, analizės ir tvarkymo funkcijas, šios tarnybos turi turėti galimybę analizuoti keleivių duomenis, kad kuo anksčiau nustatytų konkrečias grėsmes, stebėti konkrečių asmenų judėjimą arba atlikti platesnio masto reiškinių arba tendencijų analizę. Funkcijos, susijusios su žvalgybos informacijos, susijusios su užsienio žvalgybos tarnybų veikla Belgijoje, paieška, analizė ir tvarkymas patenka į šio tikslo apimtį.“ (*Dok. Parl*, Chambre, 2018–2019, DOC 54-3652/001, p. 19-20).

Nors apskritai žvalgybos ir saugumo tarnybų funkcijos prisideda prie nacionalinio ir tarptautinio saugumo užtikrinimo, PNR duomenų tvarkymo, atsižvelgiant į PNR įstatymo 8 straipsnio 1 dalies 4 punkte nurodytą tikslą, tvarka atrodo labai neaiški ir bendra.

DARBINIS VERTIMAS

Be to, kiek tai susiję su išankstiniu keleivių vertinimu, šis tikslas vertinamas vienodai kaip ir tikslai, nurodyti PNR įstatymo 8 straipsnio 1 dalies 1, 2 ir 5 punktuose (24 straipsnio 2 dalis ir 26 straipsnio 2 dalis).

Šiomis aplinkybėmis Konstitucinis Teismas nusprendžia Teisingumo Teismui pateikti penktąjį prejudicinį klausimą, siekdamas nuspręsti, ar šis tikslas yra pakankamai aiškus, tikslus ir neviršija to, kas griežtai būtina.

Dėl keleivių duomenų bazės valdymo ir duomenų tvarkymo vykdant išankstinį keleivių vertinimą bei ad hoc užklausas (PNR įstatymo 16, 24–27 bei 50 ir 51 straipsniai)

66 Ieškovė mano, kad skirtingas asmens duomenų tvarkymas ir srautai yra akivaizdžiai neproporcingi.

67 PNR įstatymo 16 straipsnyje numatyta, kad įgyvendinant 8 straipsnio 1 dalyje nurodytus tikslus keleivių duomenys tvarkomi kaip nustatyta 24–27 straipsniuose.

– *Išankstinis keleivių duomenų vertinimas (24–26 straipsniai)*

68 Keleivių duomenys tvarkomi siekiant atlikti išankstinį keleivių vertinimą (pre-screening) prieš numatytą jų atvykimą, išvykimą arba jų tranzitą per šalies teritoriją, kad būtų nustatyta, kuriuos asmenis reikia patikrinti nuodugniau. „Reikia įvertinti galimą grėsmę ir nustatyti tikslinius keleivius jų misijoms vykdyti arba, pavyzdžiui, dėl kurių reikia imtis atitinkamų priemonių (arešto orderio vykdymas, krata...) “. (*Doc. Parl*, Chambre, 2018-2019, DOC 54-3652/001, p. 28).

Išankstinis vertinimas atliekamas dviem kryptimis: pirma, keleivių duomenų susiejimas su duomenų bazėmis, ir, antra, duomenų susiejimas su iš anksto nustatytais kriterijais.

69 Dėl sąsajos su duomenų bazėmis parengiamuosiuose PNR įstatymo darbuose nurodyta, kad „pirmoji kryptis susijusi su teigiamų atitikčių paieška, kai keleivių duomenys susiejami su duomenimis, kurie tvarkomi kompetentingų tarnybų valdomose duomenų bazėse“. Tai, pavyzdžiui, leidžia įvertinti, ar asmuo yra itin pavojingas, nes apie jį yra duomenų policijos duomenų bazėje patalpintoje terorizmo byloje ir iš jo keleivio duomenų analizės matyti, kad šis asmuo reguliariai lankosi šalyse, kuriose veikia teroristų rengimo stovyklos, arba tranzitinėse šalyse keliaujant į šias vietas. Tai taip pat gali būti asmuo, apie kurį surinkta žvalgybos tarnybų informacija rodo, kad jis ruošiasi paimti įkaitų, ir kad, remiantis transporto duomenų bazės informacija, jis vyksta į šalį, kurios žvalgybos tarnybos, remdamosi gauta informacija, žino, kad šis asmuo toje šalyje galėtų užsiimti verbavimu, kad įgyvendintų savo planus. Be to, kuo daugiau teigiamų atitikčių dėl vieno ir to paties asmens nustato kelios tarnybos, tuo didesnė tikimybė, kad grėsmė yra reali.

DARBINIS VERTIMAS

Atsižvelgiant į nustatytą teigiamą atitiktį taip pat gali reikėti imtis priemonių teisminių institucijų nurodymu, pavyzdžiui, vykdyti asmens, kuris rengiasi išvykti iš Belgijos, arešto orderį.

Teigiama atitiktis taip pat gali būti nustatyta remiantis sąsaja su tarptautinėmis duomenų bazėmis, kaip antai SIS II, *Interpol* (SLTD).

Aišku, kad nekeliamas tikslas susieti visas tarnybų duomenų bazes su keleivių duomenų baze, bet siekiama techniškai sukurti sąsajas tik su duomenų bazėmis, tiesiogiai susijusiomis su įstatyme nustatytais tikslais.

<...>

Tokia sąsaja taip pat gali būti sukuriama pasitelkiant būtent šioje srityje kompetentingų tarnybų parengtus asmenų sąrašus. Remiantis įstatymu dėl privataus gyvenimo apsaugos ir visų pirma jo 4 straipsnio 1 dalies 4 punktu, šie sąrašai turės būti nuolat atnaujinami“ (*Doc. Parl*, Chambre, 2015–2016, DOC 54-2069/001, p. 28–29).

70 Kiek tai susiję su sąsaja su iš anksto nustatytais kriterijais, PNR įstatymo parengiamuosiuose darbuose nurodyta:

„Antroji kryptis susijusi su teigiamų atitikčių paieška remiantis iš anksto Informacijos apie keleivius skyriaus nustatytais (vienu ar keliais) kriterijais, taikomais keleivių duomenims. Šiuos kriterijus sudaro vienas arba keli objektyvūs rodikliai, kuriais remiantis galima daryti išvadą, kad atitinkamo asmens konkretus elgesys yra rizikingas ir tai gali kelti konkrečią grėsmę įstatymo 8 straipsnio 1 dalies 1, 4 ir 5 punktuose nustatytų tikslų požiūriu.

Į šiuos kriterijus gali būti įtrauktas, pavyzdžiui, tam tikras konkretus elgesys rezervacijos ar kelionės metu.

Jų naudojimo privalumas tas, kad galima nustatyti rizikingų keleivių, kurie nebūtinai yra žinomi arba paminėti tarnybų duomenų bazėse, tipą.

Šie kriterijai gali, pavyzdžiui, būti susiję su šalimi į kurią vykstama arba iš kurios išvykstama, šią informaciją susiejant su tam tikra kelionių informacija, pavyzdžiui, apmokėjimo metodu ir rezervacijos data (*Doc. Parl*, Chambre, 2018-2019, DOC 54-3652/001, p. 29–30).

„Atliekant išankstinį vertinimą, siekiant tikslo, kai vykdoma administracinės policijos ir grupių reiškinių stebėsena, susijusi su smurtiniu radikalėjimu, taikomos kur kas griežtesnės sąlygos nei kitų tikslų atveju <...>

Atliekant išankstinį vertinimą, kai siekiama kitų tikslų, suteikiama prieiga prie visų 9 straipsnyje nurodytų keleivių duomenų“ (ten pat, p. 31).

DARBINIS VERTIMAS

„Visais atvejais teigiamą atitiktį turi patvirtinti Informacijos apie keleivius skyrius. Iš tikrųjų, siekiant užtikrinti, kad bus visapusiškai gerbiama teisė į asmens duomenų apsaugą <...> vien tik remiantis automatizuoto bylos, kurioje saugoma informacija apie asmens kelionę, tvarkymo rezultatais negali būti priimti sprendimai, sukeliantys tam asmeniui teisinių pasekmių, arba galintys jam rimtai pakenkti. Todėl, prieš priimant bet kokį atitinkamam asmeniui privalomą sprendimą, vertinimą visada atlieka žmogus.

Siekiant suteikti prieigos prie keleivių duomenų bazės teisę, šis patvirtinimas turi būti gautas per 24 valandas.

Patvirtinus teigiamą atitiktį, tarnybos, kurios siekė nustatyti šią atitiktį, užtikrina, kad per tinkamą terminą bus imtasi veiksmingų priemonių. Veiksmingų priemonių ėmimasis gali reikšti aktyvius veiksmus (krata, sulaikymas...), tačiau tai taip pat gali reikšti, kad laikinai nebus imtasi jokių aktyvių veiksmų. Šį operatyvinį vertinimą turi atlikti tik kompetentingos tarnybos“ (ten pat, p. 30–31).

71 Kalbant apie šiuos Informacijos apie keleivius skyriaus iš anksto nustatytus kriterijus, jie negali būti grindžiami duomenimis, pagal kuriuos atskleidžiama asmens rasinė ar etninė kilmė, jo religiniai arba filosofiniai įsitikinimai, jo politinės pažiūros, informacija apie jo narystę profesinėse organizacijoje, sveikatos būklę, seksualinį gyvenimą arba jo seksualinę orientaciją. Išankstinis keleivių vertinimas prieš jų atvykimą, tranzitą arba jų išvykimą atliekamas nediskriminuojant, remiantis iš anksto nustatytais kriterijais. Šiais kriterijais negali būti siekiama nustatyti asmenį ir jie turi būti tikslingi, proporcingi ir konkretūs.

72 Savo 2016 m. rugpjūčio 19 d. nuomonėje Konvencijos Nr. 108 patariamasis komitetas pažymėjo, kad:

„*Gali būti tvarkomi visų keleivių asmens duomenys, o ne tik tikslingai pasirinktų asmenų, kurie, įtariama, dalyvavo nusikalstamoje veikoje arba kelia tiesioginę grėsmę nacionaliniam saugumui arba viešajai tvarkai.*

<...>

Kai keleiviai vertinami nustatant duomenų atitiktį gali kilti numatomumo klausimas, visų pirma tada, kai toks vertinimas atliekamas remiantis nuspėjamaisiais algoritmais, naudojant dinaminius kriterijus, kurie gali nuolat kisti, atsižvelgiant į gebėjimą savarankiškai mokytis.

Kuriant duomenų naudojimo algoritmus turėtų būti remiamasi reguliarių galimo duomenų tvarkymo poveikio atitinkamų asmenų pagrindinėms teisėms ir laisvėms vertinimų rezultatais.

Pagrindinė analizės struktūra turėtų būti grindžiama nustatytais rizikos rodikliais, kurie yra aiškiai apibrėžti iš anksto.

DARBINIS VERTIMAS

Atskirų šių automatinių vertinimų rezultatų reikšmę kiekvienu konkrečiu atveju turėtų nuodugniai išnagrinėti žmogus neautomatizuotu būdu. (2016 m. rugpjūčio 19 d. nuomonė T-PD(2016)18rev, p. 8).

73 Šiuo atveju 24 straipsnyje nurodytos duomenų bazės yra nustatytos tiksliai ir yra tiesiogiai susijusios su PNR įstatymo 8 straipsnyje nurodytais tikslais. Iš tikrųjų tai yra „kompetentingų tarnybų“, t. y. policijos, valstybės saugumo tarnybų, Generalinės žvalgybos ir saugumo tarnybos bei muitinės, duomenų bazės.

Be to, PNR įstatymo 24 straipsnio 4 ir 5 dalyse garantuojama, kad nustačius teigiamą atitiktį sistemiško automatizuoto tvarkymo rezultatai individualiai tikrinami neautomatizuotomis priemonėmis, siekiant įvertinti, ar kompetentingai valdžios institucijai reikia imtis priemonių pagal nacionalinę teisę, kaip to reikalaujama pagal PNR direktyvos 6 straipsnio 5 dalį.

74 Savo 2017 m. liepos 26 d. nuomonėje 1/15 (ES ir Kanados PNR susitarimas) (EU:C:2017:592) Teisingumo Teismas taip pat pažymėjo, kad prieš imantis individualios priemonės, atitiktį būtina dar kartą individualiai išanalizuoti neautomatizuotu būdu (173 punktas).

Žmogaus įsitraukimas, kai nustatoma teigiama atitiktis, yra garantija, kuria užtikrinama, jog išankstinis vertinimas negrindžiamas tik automatizuotomis priemonėmis, ir taip prisideda prie sistemos veiksmingumo.

Todėl sistemiškas išankstinis keleivių vertinimas, atsižvelgiant į jo principą, yra tinkama priemonė, atsižvelgiant į tikslą, kuriuo siekiama nustatyti grėsmes visuomenės saugumui ir užtikrinti jų prevenciją.

Vis dėlto Teisingumo Teismas savo minėtoje 2017 m. liepos 26 d. nuomonėje 1/15 konstatavo, kad duomenis tvarkant po išankstinio vertinimo „*gali būti gauta papildomos informacijos apie oro keleivių privatų gyvenimą*“ (131 punktas); be to, „*tokia analizė atliekama nesant priežasčių, kurios būtų grindžiamos individualiomis aplinkybėmis, leidžiančiomis manyti, kad atitinkami asmenys gali kelti pavojų visuomenės saugumui*“ (ten pat, 132 punktas).

Konstatavęs, kad PNR duomenų automatizuotas tvarkymas, grindžiamas iš anksto nustatytais modeliais ir kriterijais, turi pakankamai didelę paklaidą (ten pat, 169–170 punktai), Teisingumo Teismas vis dėlto nusprendė, kad „*iš anksto nustatyti modeliai ir kriterijai turi būti, viena vertus, konkretūs ir patikimi ir <...> suteikti galimybę gauti rezultatus, kuriais remiantis nustatomi asmenys, galintys būti pagrįstai įtariami dalyvavimu darant teroristinius nusikaltimus ar sunkius tarpvalstybinius nusikaltimus, ir, kita vertus, nediskriminuojantys.“ ir kad „ duomenų bazės, su kuriomis lyginami PNR duomenys, turi būti patikimos, atnaujintos ir apimti tik Kanados kovojant su terorizmu ir sunkiais tarpvalstybiniais nusikaltimais naudojamas duomenų bazes*“ (ten pat, 172 punktas). Galiausiai, siekiant užtikrinti, kad toks vertinimas nesukurtų diskriminacijos ir neviršytų to, kas griežtai būtina, Teisingumo Teismas nusprendė, kad „*tokių iš anksto nustatytų modelių ir kriterijų bei naudojamų*

DARBINIS VERTIMAS

duomenų bazių patikimumas ir aktualumas turėtų būti, remiantis statistiniais duomenimis ir rezultatais, gautais atlikus tarptautinį tyrimą, išanalizuoti bendrai peržiūrint numatyto sudaryti susitarimo įgyvendinimą“ praėjus vieniems metams po jo sudarymo ir paskui reguliariai (ten pat, 174 punktas).

75 Be to, techniškai neįmanoma nustatyti daugiau iš anksto numatytų kriterijų, kurie būtų naudojami nustatant rizikingą asmens tipą. Kaip minėta ankstesniuose punktuose, šie kriterijai turi būti konkretūs, patikimi ir nesukuriantys diskriminacijos.

76 Nors PNR direktyvoje ir PNR įstatyme nėra informacijos apie tai, kaip Informacijos apie keleivius skyrius nustato bazinius išankstinio vertinimo kriterijus, atrodo, jog garantijų, kurios nustatytos šių kriterijų nustatymo procese, pakanka, kad skundžiama priemonė nebūtų laikoma neproporcinga. Vis dėlto, siekiant nustatyti, ar šis išankstinis sisteminis vertinimas yra pakankamai aiškus, tikslus ir neviršija to, kas griežtai būtina, reikia Teisingumo Teismui užduoti šeštąjį prejudicinį klausimą.

– *Ad hoc užklausos (27, 50 ir 51 straipsniai)*

77 Pagal PNR įstatymo 27 straipsnį keleivių duomenis leidžiama tvarkyti siekiant vykdyti *ad hoc* užklausas, siekiant 8 straipsnio 1 dalies 1, 2, 4 ir 5 punktuose nustatytų tikslų ir laikantis Baudžiamojo proceso kodekso 46g straipsnyje arba 1998 m. lapkričio 30 d. įstatymo 16/3 straipsnyje, į PNR įstatymą įtrauktų atitinkamai 50 ir 51 straipsniais, sąlygų. Remiantis PNR įstatymo 20 straipsniu, 27 straipsnio taikymo sąlygos taip pat galioja ir prašymams suteikti prieigą pasibaigus 19 straipsnyje nustatytam šešių mėnesių laikotarpiui.

78 Baudžiamojo proceso kodekso 46g straipsnis *ad hoc* užklausoms taikomas siekiant PNR įstatymo 8 straipsnio 1 dalies 1, 2 ir 5 punktuose nurodytų tikslų. Šiai priemonei taikomos kelios garantijos, įskaitant Karaliaus prokuroro išankstinį leidimą.

79 1998 m. lapkričio 30 d. įstatymo 16/3 straipsnis taikomas *ad hoc* užklausoms, siekiant PNR įstatymo 8 straipsnio 1 dalies 4 punkte nurodyto tikslo. Šiai priemonei taikomos kelios garantijos, įskaitant Nuolatinio komiteto R (*Comité permanent R.*) informavimą ir jo kontrolę.

80 Ieškovė mano, kad į Informacijos apie keleivius skyrių deleguotieji policijos nariai nėra pakankamai nepriklausomi, kad teiktų atsakymus į prašymus suteikti prieigą, vykdant *ad hoc* užklausas.

81 PNR įstatymo 14 straipsnio 1 dalyje nustatyta Informacijos apie keleivius skyriaus sudėtis. Šiuo klausimu parengiamuosiuose darbuose nurodyta: „*Belgijos modelis grindžiamas tarpžinybiniu padaliniu, kurį sudaro vadovaujantis pareigūnas, užtikrinantis vadovavimo funkciją, administracines funkcijas vykdantys nariai ir kompetentingų tarnybų deleguotieji nariai*.

DARBINIS VERTIMAS

Informacijos apie keleivius skyriaus sudėtis:

– *vadovas, kuriam padeda pagalbinė tarnyba, kuris Federalinėje vidaus reikalų ministerijoje bus atsakingas, be kita ko, už duomenų bazės valdymą, vežėjų ir kelionių organizatorių pareigų vykdymą, ataskaitų teikimą, protokolų su kompetentingomis tarnybomis sudarymą ir duomenų tvarkymo sąlygų laikymąsi. Pagalbinę tarnybą, be kita ko, sudarys analitikai, teisininkai, ICT ekspertai ir duomenų apsaugos pareigūnas, kuriems bus suteikti reikiami saugumo įgaliojimai.*

– *kompetentingų tarnybų deleguotieji nariai, kurių baigtinis sąrašas pateiktas 1 straipsnio 2 punkte, t. y.: nariai iš policijos tarnybų, žvalgybos tarnybų ir muitinės. Patys konkretūs tikslai yra pirmasis apribojimas. Pavyzdžiui, akivaizdu, kad integruotų policijos tarnybų lygmeniu atitinkamame rajone dirbantis vietos policijos pareigūnas niekada negalės susipažinti su keleivių duomenimis, nes tikslai nepatenka į jo vykdomų funkcijų apimtį.*

Deleguojant kompetentingų tarnybų narius siekiama užtikrinti tam tikrą patirtį, tačiau nėra nustatyta, kad negalimi jų tarpusavio susitarimai, siekiant apsikeisti deleguotaisiais nariais“ (*Doc. Parl*, Chambre, 2015–2016, DOC 54-2069/001, p. 22).

Saugumo ir vidaus reikalų ministras pridūrė, kad „ *[t]aip pat bus paskirtas duomenų apsaugos pareigūnas, atsakingas už ataskaitos Commission de la protection de la vie privée (Privataus gyvenimo apsaugos komisija) pateikimą*“ (*Doc. parl*, Chambre, 2015-2016, DOC 54-2069/003, p. 24).

2017 m. gruodžio 21 d. Karaliaus dekretu dėl PNR įstatymo įgyvendinimo nustatyta Informacijos apie keleivius skyriaus sudėties nustatymo ir veiklos organizavimo tvarka. Prieš priimant šį Karaliaus dekretą, Karaliui pateiktoje ataskaitoje pažymėta, kad „*naudotis duomenų baze galima <...> tik Informacijos apie keleivius skyriuje ir tik savo funkcijas vykdantiems Informacijos apie keleivių skyriaus nariams ir duomenų apsaugos pareigūnui*“[3].

Delegavimo procedūros tvarka nustatyta to paties Karaliaus dekreto 12–21 straipsniuose. Kompetentingų tarnybų deleguotųjų narių dalyvavimu Informacijos apie keleivius skyriaus veikloje siekiama užtikrinti, kad šis Informacijos apie keleivius skyrius būtų sudarytas iš tam tikrą patirtį turinčių asmenų, taip siekiant, kad Informacijos apie keleivius skyrius dirbtų veiksmingiau. Beje, tokia delegavimo galimybė aiškiai numatyta PNR direktyvos 4 straipsnio 3 dalyje.

Nėra pagrindo manyti, kad nepaisant to, jog šie asmenys išsaugo savo statusą juos delegavusioje tarnyboje, jie savo funkcijų Informacijos apie keleivius skyriuje neatliks kaip nepriklausomi nariai. Be to, Informacijos apie keleivius skyriaus

[3] 2017 m. gruodžio 29 d. *Moniteur belge*, antrasis leid., p. 116833.

DARBINIS VERTIMAS

nariams gali būti skiriama bausmė, jeigu jie nesaugo profesinės paslapties arba jie sąmoningai ir apgalvotai nuslepia informaciją, duomenis ir žvalgybos informaciją, kurie trukdo įgyvendinti 8 straipsnyje numatytus tikslus (48 ir 49 straipsniai).

82 Kalbant apie prieigą prie PNR duomenų vykdant *ad hoc* užklausas praėjus šešerių mėnesių terminui, Teisingumo Teismas savo 2017 m. liepos 26 d. nuomonėje 1/15 (ES ir Kanados PNR susitarimas) (EU:C:2017:592) nusprendė, kad taip saugomų PNR duomenų naudojimas turėtų „*būti grindžiamas objektyviais kriterijais, leidžiančiais nustatyti aplinkybes ir sąlygas, kuriomis numatytame sudaryti susitarime nurodytos Kanados institucijos gali turėti prieigą prie šių duomenų jų naudojimo tikslais*“, ir kad „*toks naudojimas, išskyrus tinkamai pagrįstus skubos atvejus, turėtų būti siejamas su išankstine kontrole, vykdoma teismo ar nepriklausomo administracinio subjekto, kurių sprendimas, leidžiantis tokį naudojimą, priimamas gavus minėtų institucijų motyvuotą prašymą, pateiktą visų pirma vykstant prevencijos, atskleidimo ar baudžiamojo persekiojimo procedūrai*“ (208 punktas).

83 Siekiant įsitikinti, ar Informacijos apie keleivius skyrius gali būti laikomas tokia „kita [kompetentinga] nacionaline valdžios institucija“, kaip tai suprantama pagal PNR direktyvos 12 straipsnio 3 dalį, prieš priimant sprendimą reikia Teisingumo Teismui pateikti septintąjį prejudicinį klausimą.

Dėl PNR duomenų saugojimo trukmės (PNR įstatymo 18 straipsnis)

84 Ieškovė mano, kad penkerių metų PNR duomenų saugojimo laikotarpis yra neproporcingas.

85 PNR direktyvos 25 konstatuojamojoje dalyje nustatyta:

„PNR duomenys turėtų būti saugomi tokį laikotarpį, koks būtinas teroristinių nusikaltimų ir sunkių nusikaltimų prevencijos, nustatymo, tyrimo ir patraukimo už juos baudžiamojon atsakomybėn tikslais ir šis laikotarpis turėtų būti šiems tikslams proporcingas. Dėl duomenų pobūdžio ir jų paskirties PNR duomenis būtina saugoti pakankamai ilgą laikotarpį, kad juos būtų galima panaudoti analizei ir tyrimams atlikti. Siekiant išvengti neproporcingo naudojimo, pasibaigus pradiniam saugojimo laikotarpiui PNR duomenys turėtų būti nuasmeninti užmaskuojant duomenų elementus. Siekiant užtikrinti aukščiausio lygio duomenų apsaugą, susipažinti su visais PNR duomenimis, kurie sudaro galimybę tiesiogiai nustatyti duomenų subjektą, pasibaigus tam pradiniam laikotarpiui turėtų būti leidžiama tik laikantis labai griežtų ir ribotų sąlygų.“

86 Remiantis Teisingumo Teismo jurisprudencija, duomenų saugojimo trukmė turi „atitikti objektyvius kriterijus, nustatančius saugotinų asmens duomenų ir siekiamo tikslo ryšį“ (2015 m. spalio 6 d. Sprendimo *Schrems*, C-362/14, EU:C:2015:650, 93 punktas; 2017 m. kovo 16 d. Nutarties *Tele2 Sverige ir Watson ir kt.*, C-203/15 REC ir C-698/15 REC, EU:C:2017:222, 110 punktas;

DARBINIS VERTIMAS

2017 m. liepos 26 d. nuomonės 1/15 (ES ir Kanados PNR susitarimas), EU:C:2017:592, 191 punktas).

87 Konkrečiau kalbant apie PNR duomenis, Teisingumo Teismas savo 2017 m. liepos 26 d. nuomonėje 1/15 nusprendė, kad penkerių metų trukmė „*neviršija to, kas griežtai būtina kovojant su terorizmu ir sunkiais tarpvalstybiniais nusikaltimais*“ (209 punktas), su sąlyga, kad „*kiek tai susiję su oro keleiviais, kurių atžvilgiu, jiems atvykstant į Kanadą ir iki jų išvykimo iš šios trečiosios šalies, tokios rizikos nenustatyta, neatrodo, kad jiems išvykus tarp jų PNR duomenų ir numatytu sudaryti susitarimu siekiamo tikslo būtų ryšys (bent jau netiesioginis), kuris pateisintų <...> tęstin[į] visų oro keleivių PNR duomenų kaupim[ą] jiems išvykus iš Kanados, galimai siekiant pasinaudoti prieiga prie šių duomenų, nepaisant to, ar yra ryšys su kova su terorizmu ir sunkiais tarpvalstybiniais nusikaltimais (pagal analogiją žr. 2016 m. gruodžio 21 d. Sprendimo Tele2 Sverige ir Watson ir kt., C-203/15 ir C-698/15, EU:C:2016:970, 119 punktą)*“ (205 punktas)

88 PNR įstatymo 18 straipsnyje numatyta, kad keleivių duomenys keleivių duomenų bazėje saugomi ne ilgiau kaip penkerius metus nuo jų įrašymo, ir kad šiam terminui pasibaigus, jie yra sunaikinami. Remiantis to paties įstatymo 21 straipsnio 1 dalimi, Informacijos apie keleivius skyrius užtikrina, kad, pasibaigus 18 straipsnyje nustatytam laikotarpiui, keleivių duomenys būtų ištrinami iš jo duomenų bazės visam laikui.

Penkerių metų laikotarpis turi būti aiškinamas kartu su to paties įstatymo 19 ir paskesniais straipsniais, kuriuose taip pat nustatomos duomenų saugojimo sąlygos. Pats šio įstatymo 19 straipsnis turi būti aiškinamas kartu su 4 straipsnio 14 punktu, kuriame „duomenų elementų nuasmeninimas maskuojant“ apibrėžiamas kaip „veiksmas, kuriuo duomenų elementai, kuriais remiantis galėtų būti tiesiogiai nustatomas atitinkamas asmuo padaromi nematomi naudotojui, kaip nustatyta 19 straipsnyje“.

PNR įstatymo 20 straipsnyje numatyta, kad pasibaigus 19 straipsnyje nurodytam šešerių mėnesių laikotarpiui, perduoti visus keleivių duomenis galima tik siekiant duomenis tvarkyti remiantis 27 straipsnyje nustatytais reikalavimais ir tik laikantis šioje nuostatoje nustatytų sąlygų.

Be to, 24 straipsnyje nurodytą tvarkymo rezultatą Informacijos apie keleivius skyrius saugo tik tiek laiko, kiek jo reikia kompetentingoms valdžios institucijoms ir kitų valstybių narių Informacijos apie keleivius skyriams informuoti apie teigiamą atitiktį (21 straipsnio 3 dalies pirma pastraipa).

PNR įstatymo 22 straipsniu užtikrinama, kad vadovas ir duomenų apsaugos pareigūnas prieigą prie atitinkamų duomenų turi tik vykdydami savo funkcijas.

Galiausiai duomenų tvarkymas turi būti patvirtintas dokumentais ir yra tiesiogiai susietas su 8 straipsnyje numatytais tikslais (23 straipsnio 1 dalis). Informacijos apie keleivius skyrius užtikrina duomenų tvarkymo patvirtinimą dokumentais,

DARBINIS VERTIMAS

penkerius metus saugodamas su visomis duomenų tvarkymo sistemomis ir procedūromis, už kurias jis yra atsakingas, susijusius dokumentus (23 straipsnio 2 dalies pirma pastraipa).

89 Keleivių duomenų saugojimo laikotarpis turi būti nustatytas atsižvelgiant į šių duomenų tvarkymo tikslus, juos tiesiogiai siejant su teroristinių nusikaltimų ir sunkių nusikaltimų prevencijos, nustatymo, tyrimo ir patraukimo už juos baudžiamojon atsakomybėn tikslais.

90 Privataus gyvenimo apsaugos komisija vis dėlto yra konstatavusi, kad nors duomenų saugojimo laikotarpis ilgas, ir duomenys yra saugomi plačiu mastu, „susijusių asmenų profiliavimo rizika didėja, taip pat didėja tikslų iškreipimo rizika (*fonction creep*), t. y. galimo duomenų naudojimo tiriant kitus nusikaltimus, dėl kurių iš pradžių nebuvo pasiektas (politinis) susitarimas dėl keitimosi duomenimis“ (Privataus gyvenimo apsaugos komisija, 2010 m. sausio 13 d. nuomonės savo iniciatyva Nr. 01/2010 dėl įstatymo, kuriuo pritariama Europos Sąjungos ir Jungtinių Amerikos Valstijų susitarimui dėl oro vežėjų atliekamo keleivio duomenų įrašo duomenų (PNR duomenys) tvarkymo ir perdavimo Vidaus saugumo departamentui (DHS) (2007 m. PNR susitarimas), 2007 m. liepos 23 d. sudaryto Briuselyje ir 2007 m. liepos 26 d. sudaryto Vašingtone, projekto, 3.3 punktas, p. 17–18).

Savo 2015 m. gruodžio 16 d. nuomonėje Nr. 55/2015 dėl įstatymo projekto, kurio pagrindu priimtas PNR įstatymas, Privataus gyvenimo apsaugos komisija taip pat laikėsi nuomonės, kad penkerių metų duomenų saugojimo laikotarpį reikėjo tiksliau ir išsamiau pagrįsti.

Savo 2016 m. rugpjūčio 19 d. nuomonėje Konvencijos Nr. 108 patariamasis komitetas taip pat pažymėjo, kad „pagal užmaskuotus duomenis vis tiek galima nustatyti asmenis ir todėl tai vis dar lieka asmens duomenimis, ir jie turėtų būti saugojami tik tam tikrą laiką, siekiant išvengti bendro nuolatinio stebėjimo“ (2016 m. rugpjūčio 19 d. nuomonė T-PD(2016)18rev, p. 9).

91 Konstitucinis Teismas mano, kad siekiant patikrinti, ar, atsižvelgiant į išdėstytus argumentus ir įvairias anksčiau 88 punkte nurodytas garantijas, šis pagal PNR direktyvą leistinas penkerių metų saugojimo terminas yra suderinamas su anksčiau 87 punkte minėtais Teisingumo Teismo komentarais, nes nuostata yra ta pati, nepriklausomai nuo to, ar atlikus išankstinį vertinimą paaiškėja, kad atitinkami keleiviai kelia grėsmę visuomenės saugumui ar ne, reikia Teisingumo Teismui pateikti aštuntąjį prejudicinį klausimą.

3. Dėl antrojo pagrindo

92 Ieškovė mano, kad skundžiamomis nuostatomis PNR sistemą pritaikius ES vidaus skrydžiams, netiesiogiai atkuriami patikrinimai kertant sieną, kurie prieštarauja laisvam asmenų judėjimui.

DARBINIS VERTIMAS

93 Kiek tai susiję su PNR įstatymo taikymo sritimi, parengiamuosiuose darbuose nurodyta:

„Renkant ir ES vidaus keleivių duomenis bus sudaryta galimybė turėti išsamesnę informaciją apie keleivių, kurie gali kelti grėsmę Bendrijos vidaus ir nacionaliniam saugumui, judėjimą. Praktika jau parodė, kad kai kurie *returnees* (taip pat vadinami *foreign fighters*, kurie atvyksta į Europą) skrenda įvairiomis kryptimis kol atskrenda į savo galutinį tikslą.

ES PNR direktyvoje aiškiai numatyta galimybė valstybėms narėms tvarkyti ES keleivių, keliaujančių tarpvalstybiniais maršrutais Europos Sąjungos viduje, duomenis. Be to, visos valstybės narės 2016 m. balandžio 21 d. Teisingumo ir vidaus reikalų taryboje patvirtino deklaraciją, kuria siekiama į nacionalinės teisės sistemas perkelti ES PNR direktyvą taip pat ir Europos Sąjungos vidaus maršrutams“ (*Doc. Parl.*, Chambre, 2015–2016, DOC 54-2069/001, p. 7).

94 Konstitucinis Teismas pažymi, kad PNR įstatymo 11 skyriuje nustatyti apribojimai dėl nurodytų keleivių, duomenų ir saugojimo laikotarpio.

Iš tikrųjų iš parengiamųjų darbų matyti, kad „<...> įstatymas taikomas tik keleiviams, kurie ketina kirsti arba kirto Belgijos išorės sienas, kad į šalį atvyktų arba iš jos išvyktų, neatsižvelgiant į naudotą transporto rūšį (jūrų, geležinkelio, sausumos, oro transportu). Taigi policijos tarnybos, atsakingos už patikrinimus pasienyje ir Užsieniečių reikalų tarnyba, tvarkys tik šių keleivių duomenis.

Įstatymas taip pat taikomas keleiviams, kurie ketina keliauti tranzitu per tarptautinę tranzito zoną, pavyzdžiui, esančią Belgijos oro uoste tiek, kiek jiems taip pat taikomos užsieniečių atvykimo į šalies teritoriją, gyvenimo, įsikūrimo šalyje ir išsiuntimo iš jos taisyklės. Taigi šie asmenys turi turėti reikalaujamus kelionės dokumentus. Kai kurie asmenys privalo turėti oro uosto tranzitinę vizą; tokiose zonose galima atlikti patikrinimus ir kai kuriais atvejais juos atliekant gali būti taikoma grąžinimo priemonė.

<...> pagal šį straipsnį policijos tarnyboms ir Užsieniečių reikalų tarnybai bus perduoti tik vadinamieji „API“ duomenys. Šie duomenys išvardyti įstatymo projekto 9 straipsnio 2 dalyje.

Jie iš esmės sutampa su duomenimis, kuriuos oro vežėjai jau turi perduoti pagal 2006 m. gruodžio 11 d. Karaliaus dekretą.

<...>

Taip pat nustatytas dvidešimt keturių valandų duomenų naudojimo terminas. Jeigu jam pasibaigus prieiga prie keleivių duomenų reikalinga vykdant jo teisėtas funkcijas, Užsieniečių reikalų tarnyba teikia Informacijos apie keleivius skyriui motyvuotą prašymą“ (ten pat, p. 34–35).

DARBINIS VERTIMAS

95 Kaip nurodyta ankstesniuose punktuose, pagal PNR direktyvos 10 konstatuojamąją dalį PNR sistemą leidžiama taikyti ir ES vidaus skrydžiams. PNR direktyvos 2 straipsnyje nustatoma taikymo srities išplėtimo procedūra.

Tikslas kovoti su neteisėta imigracija ir sugriežtinti pasienio kontrolę galioja tik PNR įstatymo 29 straipsnio 2 dalyje išvardytoms keleivių grupėms ir jis galioja tik to paties įstatymo 9 straipsnio 1 dalies 18 punkte nurodytų „API“ duomenims. Siekiant šio tikslo, duomenų tvarkymui taip pat yra nustatyti apribojimai. Skundžiamos nuostatos yra vienos iš tų, kuriomis į nacionalinę teisę perkeliama „API“ direktyva, kurios vienas iš siekiamų tikslų taip pat yra kova su neteisėta imigracija ir pasienio kontrolės sugriežtinimas.

96 Savo 2015 m. gruodžio 16 d. nuomonėje Nr. 55/2015 dėl įstatymo projekto, kurio pagrindu priimtas 2016 m. gruodžio 25 d. įstatymas, Privataus gyvenimo apsaugos komisija vis dėlto kelia klausimą dėl nustatytos PNR sistemos, kuri taikoma „tiek kelionėms į ir iš Šengeno zonos (už Šengeno erdvės ribų), tiek kelionėms, kurių atvykimo ir išvykimo vieta yra Šengeno erdvėje (Šengeno erdvėje)“, o tai galėtų lemti „netiesioginį pasienio kontrolės prie vidaus sienų atkūrimą“ (21–25 punktai) suderinamumo su laisvo asmenų judėjimo principu.

97 Iškilus abejonėms dėl Direktyvos 2004/82 „API“ aiškinimo ir galiojimo Chartijos ir ES sutarties požiūriu, Konstitucinis Teismas nusprendžia Teisingumo Teismui pateikti devintąjį prejudicinį klausimą.

98 Konstitucinis Teismas pateikia paskutinį klausimą dėl galimo savo sprendimo galiojimo laikotarpio koregavimo.

IV. Prejudiciniai klausimai

Konstitucinis Teismas pateikia šiuos prejudicinius klausimus:

1. Ar 2016 m. balandžio 27 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) 2016/679 dėl fizinių asmenų apsaugos tvarkant asmens duomenis ir dėl laisvo tokių duomenų judėjimo ir kuriuo panaikinama Direktyva 95/46/EB (Bendrasis duomenų apsaugos reglamentas – BDAR) 23 straipsnis, siejamas su šio reglamento 2 straipsnio 2 dalies d punktu, turi būti aiškinamas kaip taikomas tokiam nacionaliniam teisės aktui kaip 2016 m. gruodžio 25 d. įstatymas dėl keleivių duomenų tvarkymo, kuriuo į nacionalinę teisę perkeliama 2016 m. balandžio 27 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva (ES) 2016/681 dėl keleivio duomenų įrašo (PNR) duomenų naudojimo teroristinių nusikaltimų ir sunkių nusikaltimų prevencijos, nustatymo, tyrimo ir patraukimo už juos baudžiamojon atsakomybėn tikslais, 2004 m. balandžio 29 d. Tarybos direktyva 2004/82/EB dėl vežėjų prievolės teikti su keleiviais susijusius duomenis ir 2010 m. spalio 20 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2010/65/ES dėl pranešimo formalumų, taikomų į valstybių narių uostus įplaukiantiems ir (arba) iš jų išplaukiantiems laivams, kuria panaikinama Direktyva 2002/6/EB?

DARBINIS VERTIMAS

2. Ar Direktyvos (ES) 2016/681 I priedas yra suderinamas su Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos 7, 8 straipsniais ir 52 straipsnio 1 dalimi, tuo požiūriu, kad jame išvardyti duomenys yra itin plataus masto – be kita ko, Direktyvos (ES) 2016/681 I priedo 18 punkte nurodyta daugiau duomenų, nei Direktyvos 2004/82/EB 3 straipsnio 2 dalyje – ir todėl, kad, vertinant juos kartu, jie galėtų atskleisti neskelbtinus duomenis ir taip viršyti ribas to, kas „griežtai būtina“?

3. Ar Direktyvos (ES) 2016/681 I priedo 12 ir 18 punktai yra suderinami su Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos 7, 8 straipsniais ir 52 straipsnio 1 dalimi, tuo požiūriu, kad, atsižvelgiant į žodžius „įskaitant“, juose yra paminėti ne išsamūs duomenys, o tik duomenų pavyzdžiai, taigi nesilaikoma reikalavimo tiksliai ir aiškiai nustatyti taisykles, kuriomis apribojama teisė į privatų gyvenimą ir teisė į asmens duomenų apsaugą?

4. Ar Direktyvos (ES) 2016/681 3 straipsnio 4 punktas ir tos pačios direktyvos I priedas yra suderinami su Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos 7, 8 straipsniais ir 52 straipsnio 1 dalimi, tuo požiūriu, kad bendra keleivių duomenų rinkimo, tvarkymo ir perdavimo sistema, kuri sukuriama šiomis nuostatomis, taikoma visiems asmenims, kurie naudojasi atitinkama transporto priemone, neatsižvelgiant į jokius objektyvius kriterijus, leidžiančius manyti, kad šis asmuo gali kelti grėsmę visuomenės saugumui?

5. Ar Direktyvos (ES) 2016/681 6 straipsnis, siejamas su Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos 7, 8 straipsniais ir 52 straipsnio 1 dalimi, turi būti aiškinamas taip, kad pagal jį draudžiami tokie nacionalinės teisės aktai kaip skundžiamas įstatymas, kuriuo pripažinta, kad vienas iš PNR duomenų tvarkymo tikslų yra nurodytų veiksmų stebėjimas, kurį vykdo žvalgybos ir saugumo tarnybos, taip šį tikslą įtraukiant į teroristinių nusikaltimų ir sunkių nusikaltimų prevenciją, nustatymą, tyrimą ir patraukimą už juos baudžiamojon atsakomybėn?

6. Ar Direktyvos (ES) 2016/681 6 straipsnis yra suderinamas su Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos 7, 8 straipsniais ir 52 straipsnio 1 dalimi tuo požiūriu, kad neatsižvelgiant į jokius objektyvius kriterijus, leidžiančius manyti, jog atitinkamas asmuo gali kelti grėsmę visuomenės saugumui, sistemiškai ir bendrai vykdomas juo reglamentuojamas išankstinis tokių keleivių duomenų vertinimas, duomenis siejant su duomenų bazėmis ir iš anksto nustatytais kriterijais?

7. Ar Direktyvos (ES) 2016/681 12 straipsnio 3 dalyje nurodytą sąvoką „[kita] nacionalin[ė] valdžios institucij[a]“ galima aiškinti taip, kad tokia institucija yra Informacijos apie keleivius skyrius, įsteigtas 2016 m. gruodžio 25 d įstatymu, kuris, praėjus šešių mėnesių terminui, galėtų suteikti prieigos prie PNR duomenų leidimą vykdant *ad hoc* užklausas?

8. Ar Direktyvos (ES) 2016/681 12 straipsnis, siejamas su Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos 7, 8 straipsniais ir 52 straipsnio 1 dalimi, turi būti

DARBINIS VERTIMAS

aiškinamas taip, kad pagal jį draudžiami tokie nacionalinės teisės aktai kaip skundžiamas įstatymas, kuriuo numatytas bendras penkerių metų duomenų saugojimo laikotarpis, nenustatant kitų taisyklių atsižvelgiant į tai, ar, atlikus išankstinį vertinimą, atitinkami keleiviai gali kelti grėsmę visuomenės saugumui?

9. a) Ar Direktyva 2004/82/EB yra suderinama su Europos Sąjungos sutarties 3 straipsnio 2 dalimi ir Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos 45 straipsniu tuo požiūriu, kad joje nustatytos pareigos taikomos Europos Sąjungos vidaus skrydžiams?

b) Ar Direktyva 2004/82/EB, siejama su Europos Sąjungos sutarties 3 straipsnio 2 dalimi ir Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos 45 straipsniu, turi būti aiškinama taip, kad pagal ją draudžiami tokie nacionalinės teisės aktai kaip skundžiamas įstatymas, pagal kurį, siekiant kovoti su neteisėta imigracija ir sugriežtinti pasienio kontrolę, leidžiama nustatyti keleivių, „atvykstančių į, išvykstančių iš ir keliaujančių tranzitu per šalies teritoriją“ duomenų rinkimo ir tvarkymo sistemą, o tai galėtų netiesiogiai reikšti pasienio kontrolės prie vidaus sienų atkūrimą?

10. Jeigu, remdamasis ankstesniuose punktuose pateiktais atsakymais į prejudicinius klausimus, Konstitucinis Teismas turėtų nuspręsti, kad skundžiamu įstatymu, kuriuo, be kita ko, į nacionalinę teisę perkeliama Direktyva (ES) 2016/681, pažeidžiamas vienas ar keli įsipareigojimai pagal šiuose klausimuose nurodytas nuostatas, jis galėtų laikinai palikti galioti 2016 m. gruodžio 25 d. įstatymą dėl keleivių duomenų tvarkymo, kad būtų išvengta teisinio nesaugumo ir anksčiau surinkti bei saugomi duomenys dar galėtų būti naudojami įstatyme numatytais tikslais?

DARBINIS VERTIMAS